

Transcript (woordelijk verslag)

van de vergadering van de
Provinciale Staten van Drenthe

gehouden op 8 maart 2023 13.30 uur

Transcript

Vergadering van Provinciale Staten van Drenthe

Woensdag 8 maart 2023 13.30 uur

Locatie: Statenzaal van het Drents Parlement

Aanwezig:

mevrouw J. Klijnsma, voorzitter

de leden:

mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)

de heer T.P. Blinde (JA21)

de heer E. Bos (GroenLinks)

de heer J.F. Bos (Forum voor Democratie)

de heer R.A.A. Bosch (PvdA)

de heer R.W. Camies (JA21)

de heer B. van Dekken (CDA)

mevrouw G.J. Dijkers (SP)

de heer J.W. Drukker (JA21) (afwezig vanaf
agendapunt H-1)

de heer F.P. Duut (JA21)

mevrouw A.M. Kleine Deters (D66)

mevrouw S.D. Kort (STIP)

de heer R. du Long (PvdA)

de heer H. Loof (PvdA)

de heer R. Mäkel-van Luttikhuisen (SP) (aanwezig
vanaf agendapunt H-2)

mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)

mevrouw F.S. Mensen-Maat (PvdA)

mevrouw C.M.J. Mentink-Broekhuis (CDA)

de heer J.J. Moes (VVD)

de heer W.L.H. Moinat (SP)

de heer H.R. Nijmeijer (GroenLinks)

de heer H. Omlo (JA21)

de heer J.R. Oosting (VVD)

de heer S.R. Pormes (GroenLinks) (afwezig bij
agendapunten H-2 en I)

de heer H.J. Pragt (D66)

de heer R.R. Pruisscher (ChristenUnie)

mevrouw J.A. Roggen (PvdA)

de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal
Drenthe)

de heer J.G.M. Schomaker (PvdA)

mevrouw E. Slagt-Tichelman (GroenLinks)

mevrouw A. Udinga (VVD)

de heer N.A. Uppelschoten (PVV)

mevrouw E.C. Vedder-Monaster (CDA)

de heer S.J. Vegter (CDA)

de heer H.H. Veldsema (ChristenUnie)

de heer C. Vianen (VVD)

de heer A. Vorenkamp (PVV)

mevrouw R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)

de heer G. Zuur (CDA)

mevrouw F. Zwaan-Alberts (VVD)

mevrouw S. Buissink, griffier

Voorts aanwezig de leden van het college van GS:

mevrouw N. Vedelaar (PvdA)

de heer H. Brink (VVD)

de heer H.G. Jumelet (CDA)

de heer J.N. Kuipers (GroenLinks)

de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Afwezig:

de heer H. Velzing (Forum voor Democratie)

A. Opening

De voorzitter: Dames en heren, leden van de Staten, goedemiddag allemaal. Fijn dat u er allemaal bent. En voordat ik onze vergadering formeel open, vraag ik graag uw aandacht voor het volgende. Kijk, over de week zijn de verkiezingen en dat is heel erg belangrijk, verkiezingen voor onze Staten en ook voor de waterschappen. En we willen natuurlijk dat er zo veel mogelijk mensen komen stemmen, belangrijk, en dat geldt ook zeker voor de jongeren in Drenthe. In dat kader past de rap die wij hebben ontvangen van Spot TV, dat is een platform uit Assen voor en door jongeren, en het gaat over de verkiezingen. Spot TV roept jongeren op om te gaan stemmen op 15 maart en het rapnummer genaamd 'Toekomstmuziek' brengt de zorgen van jongeren onder de aandacht en roept op tot meer inspraak en invloed van jongeren in de besluitvorming. In de tekst wordt ook benadrukt dat jongeren graag willen meepraten en hun mening willen geven over beslissingen op lokaal niveau. De raptekst is geschreven en geproduceerd door Leon Wohlrabe en we beginnen vanmiddag dan ook met deze rap, gebracht door rapper Leon. En nou zit ik te kijken waar rapper Leon is. Ah, heel goed, rapper Leon, wij kennen elkander.

Leon Wohlrabe (rapper): Yes hallo.

De voorzitter: Van harte welkom.

Leon Wohlrabe (rapper): Dank u wel.

De voorzitter: Mag ik jou het woord even?

Leon Wohlrabe (rapper): Zeker, zet de beat maar aan. Zet de beat maar aan. Ik wil graag een toekomst. Ik wil graag een toekomst. Ik wil graag een toekomst, want... Ey Politiek. Luister dan! We zijn bezig met stemmen en een plan, plan, plan. Jongeren zijn de toekomst van het land en je weet het ook: Forever young. Luister, luister, dit is het plan. Het is belangrijk dat je ons nu hoort man. Ik wil een broodje in de toekomst eten en het liefste doe ik dat in een huis met mijn neven. Ik wil een broodje in de toekomst eten, maar zonder gehoor en jongeren kunnen we niet leven. Drentse politiek, vraag maar om advies. Misschien maken we wel lawaai, maar we zijn niet vies van een debat of een praatje of zo iets. Nee, wij denken liever mee. Daarom dit lied. Want hoe kom ik aan huis bro? Ik voel verdriet, want soms lijkt het net alsof je ons niet ziet. Want soms lijkt het net alsof je ons niks biedt. Want soms lijkt het net alsof je ons niet ziet. Hoe openbaar is dat vervoer? Alles steeds duurder, hoe moet dat dan nu? Verplaats je eens in je jongere zelf. Denk eens terug aan vroeger rond een jaartje of elf of een jaar of zestien, toen je je eerste vriendje had. Kon je daar naar toe of lag het OV plat? Want je weet toch ook dat het niet zo langer kan. Check eens de huizenprijs, daar word je bang van. Want kijk, het verschil tussen arm en rijk, wonen en klimaat zijn heel belangrijk. Vind je stemmen niet belangrijk? Heb je later dan geen spijt? Wij hebben maar even de tijd, heel even. Straks ben je het helemaal kwijt. Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Ga stemmen of vind je dat een bijzaak? Lieve Drentse politiek, vraag het eens aan ons. En dan weet je ook hoe het allemaal gaat. Alstublieft, hierbij de toekomstmuziek. Laat de stem van jongeren horen. [Applaus].

De voorzitter. Dat is toch een mooie aftrap. We waren nog niet formeel begonnen met onze vergadering, maar dit is een mooi, denk ik, muzikaal intermezzo. Ik open de vergadering en ik heet alle aanwezigen van harte welkom, ook via het scherm. En zoals we net al met elkaar deelden, dit is onze laatste reguliere vergadering dierbare Statenleden. Op 28 maart hebben we natuurlijk nog een vergadering en dan nemen we afscheid van een aantal uwer. Maar nu hebben we nog echt een vergadering zoals we dat de afgelopen 4 jaar hebben gedaan. Dus ja, het is toch een beetje, ik weet niet hoe het jullie vergaat, sorry hoe het u vergaat, maar het is toch een beetje nostalgie, zal ik maar zeggen.

B. Mededelingen

De voorzitter. We hebben eerst nog een open huis met zijn allen hier in dit huis, in ons provinciehuis, op 11 maart, zaterdag aanstaande. U heeft allemaal een pen op uw tafel aangetroffen. Die wordt uitgedeeld tijdens de open dag en u heeft de primeur door nu al in het bezit te zijn van die pen. Dat is een multifunctionele bamboepen, want hij kan schrijven, hij is te gebruiken op uw scherm, weet je wel dat je gewoon op je scherm kan schrijven als stilus en ook als houder voor uw mobiele telefoon staat hier. Nou, ik ben benieuwd, daar ga ik gewoon eens even zo meteen mee aan de slag. Je kunt dus blijkbaar je mobiele telefoon hierin klikken en dan kun je naar een video kijken of we een vergadering met Teams houden. Ik zou voor hedenmiddag willen aanbevelen om dat niet te gaan doen. Kijk, daar hebben we het al. Heel goed, heel goed Johan. Maar laten wij in de middag elkaar op de korrel nemen. Oh kreun, de eerste telefoontjes vliegen al door de lucht. Het is dus een leuke gadget, ik kan het niet anders zeggen. De afmeldingen voor vandaag. De heer Velzing heeft ons laten weten dat hij ziek is. Ik stel voor dat we hem, zodra hij uit het ziekenhuis komt, een bos bloemen doen toekomen namens ons allemaal. Ik neem aan dat u dat een goed idee vindt ook. En de heer Mäkel-van Luttikhuisen van de SP is weer dusdanig hersteld dat hij vanmiddag een deel van de vergadering kan bijwonen. Later op de middag hopen we hem te mogen begroeten. En nou, laat ik voor mezelf spreken, ik verheug me daar al op, maar ik neem aan bij allen.

C. Vaststelling van de agenda

De voorzitter. Dan gaan we nu de agenda vaststellen. Er zijn twee moties vreemd aan de orde van de dag aangekondigd. De fractie van de Partij van de Arbeid heeft een motie vreemd aan de orde van de dag aangekondigd over gelijke beloning voor mannen en vrouwen bij de provincie Drenthe. Het is tenslotte 8 maart, denk ik dan maar, internationale vrouwendag. Laten we daar maar even gewoon ook bij stilstaan met zijn allen. Kan er ingestemd worden met het agenderen van deze motie? Dat is het geval. Daarmee wordt de motie vreemd aan de orde van de dag van de PvdA Agendapunt J. De fractie van JA21 heeft ook een motie vreemd aan de orde van de dag aangekondigd over: Geen stakingen in het openbaar vervoer op 15 maart 2023. Kunnen we ook instemmen met het agenderen daarvan? Dat is het geval. Dan is deze motie Agendapunt K geworden. Er zijn verder geen aanvullende agendapunten, zodat de sluiting Agendapunt L, van Leonard, wordt. Ik stel voor de agenda als zodanig vast te stellen. Dank u wel. Zo is besloten.

D. Vaststelling Besluitenlijst van de vergadering van 1 februari 2023

De voorzitter: Dan de vaststelling van de besluitenlijst van de vergadering van 1 februari jongstleden. Op de conceptbesluitenlijst van 1 februari zijn geen tekstuele opmerkingen binnengekomen. Ik stel voor om de besluitenlijst conform vast te stellen. Zo is besloten.

E. Ingekomen stukken

De voorzitter: Dan de ingekomen stukken. Toegezonden is aan u een lijst met ingekomen stukken A.1 t/m A.7, B.1 t/m B.6 en C.1 t/m C.2. Statenleden die vragen hebben over de lijst of die een brief van deze lijst willen agenderen, hebben dit van tevoren schriftelijk aangegeven. Er is één opmerking binnengekomen van de fractie van de Partij van de Arbeid naar aanleiding van de brief B.5 van de Werkgroep veranderende samenleving van 1 maart 2023 over de Aanbieding conclusies en aanbevelingen experiment Drenthe aan zet. Ik geef graag het woord aan de heer Loof voor een korte toelichting.

De heer Loof: Vanaf hier voorzitter?

De voorzitter: Nou, wilt u even naar het spreekgestoelte komen?

De heer Loof: Als ik koffie krijg wel.

De voorzitter: Nou, u krijgt koffie, maar die wordt dan daar weer neergezet, want als u spreekt, kunt u geen koffiedrinken. Ga uw gang.

De heer Loof: Dank u voorzitter. Toch heel kort nog even. Hij kan omhoog ergens. Want we hebben natuurlijk een mooi rapportje gekregen onder B.5 conclusies en aanbevelingen van de werkgroep veranderende samenleving. En om dat zomaar voorbij te laten gaan, dat vonden we toch eigenlijk ook wel erg jammer. We willen daarom graag van de gelegenheid gebruikmaken om in deze laatste vergadering onze complimenten over te brengen aan de Werkgroep veranderende samenleving, voor het werk wat ze hebben verricht de afgelopen periode, voor de conclusies en aanbevelingen waarvan wij denken... Wij denken in ieder geval dat die waardevol zijn en ook in een volgende periode benut zouden moeten gaan worden. Het is een moedige poging geweest van de werkgroep om in contact te komen met onze inwoners die op zoek zijn naar verbinding. Groepen die zelf de politiek niet echt gaan opzoeken. Er is geprobeerd om daarmee in contact te treden. Het was een experiment op onderdelen. Dat lukt dan ook niet altijd. Dat is ook een kenmerk van een experiment. Desondanks een hele moedige poging en alle waardering wat ons betreft voor die poging. We hopen dat dit navolging verdient in de volgende Statenperiode. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel heer Loof. Ik kijk naar de voorzitter van de werkgroep. Heer Pruisscher wilt u nog iets terugzeggen?

De heer Pruisscher: Nou, ik hoop met de heer Loof dat dit een vervolg krijgt in de nieuwe Statenperiode.

De voorzitter: Nou ja, en u kreeg natuurlijk ook de warme dank, dus waarvan akte. Goed. Dan zijn we...

De heer Pormes. Mevrouw de voorzitter, mag ik een korte interruptie maken op de ingekomen stukken?

De voorzitter. Even kijken, wie vraagt het woord? De heer Pormes, ga uw gang.

De heer Pormes. Ik had het aangemeld bij de griffier, maar dat was niet nodig, want het is een beetje een vreemde procedure met betrekking tot C.1. Er wordt gevraagd naar een voorhangprocedure, maar die hebben we afgeschaft toch in de toekomst? Dus als ik het zou willen agenderen, dan is dat een beetje achterhaald. Vandaar heeft de griffie mij geadviseerd om gewoon die vraag te stellen bij de behandeling van Ingekomen stukken. Dus ik zou graag een vraag willen stellen als dat mag.

De voorzitter. Ja hoor, want de voorhangprocedures komen zo aan de orde, dus dat kan. Ja? Die bestaat nu nog hè.

De heer Pormes. Ja precies. Ja. Vandaar dat ik ook contact had opgenomen met de griffier, hoe ik dat zou kunnen doen.

De voorzitter. Oké, we komen daar nu aan toe zelfs, dus dat is mooi.

De heer Pormes. Mag ik een opmerking maken?

De voorzitter. Een momentje, een momentje, want ik denk dat het inderdaad handig is, ook voor degenen die met ons meeluisteren of kijken, om te melden dat met het vaststellen van de nieuwe Algemene subsidieverordening in onze provincie de voorhangprocedure bij amendement door PS op 1 februari is afgeschaft. Deze nieuwe Algemene subsidieverordening treedt in werking op 1 juli aanstaande. Dat betekent dat we tot die tijd in de Statencommissies en de Statenvergadering nog te maken kunnen hebben met voorrangprocedures, en dat is vandaag het geval. Wij hebben er twee. De eerste gaat over de subsidieverlening op stuk nummer C.1, gebiedsontwikkeling voorterrein Groningen Airport Eelde. Bij brief van 21 februari jongstleden stelt het college van GS aan Provinciale Staten voor om € 200.000 subsidie te verlenen aan Groningen Airport Eelde ter uitvoering van de herinrichting van het voorterrein. En op grond van artikel 1.3, 4e lid van de ASV, de subsidie verordening, kunnen de Staten indien zij dit wensen, hiertegen wensen en bedenkingen uiten. Is er een fractie die hierover het woord wenst? Ik denk de fractie van GroenLinks. Ja, de heer Pormes, ga uw gang.

De heer Pormes. Dank u wel voorzitter. Dat kan heel kort. Ik heb slechts een verzoek. Of de brief op pagina 2, waarin wordt verwezen naar de uitvoering van deze ontwikkeling, volgt het scenario Toegangspoort van het Noorden, om die regel te schrappen, omdat er geen Toegangspoort van het Noorden meer actueel is. Dat hebben we vastgesteld. Dat heeft GAE ook vastgesteld in haar jaarrapportage. Want dat staat dan een beetje in strijd met datgene wat er staat over samenvatting Project: GAE heeft de ambitie om in 2030 de duurzame luchthaven et cetera... Dat staat niet in de Toegangspoort van het Noorden. Vandaar dat mijn verzoek is, om het ook heel correct af te wikkelen, om op pagina 2 het uitvoeringsscenario, te schrappen. Dat was het voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel heer Pormes. Ik kijk even naar het college bij monde van de heer Brink. Ga uw gang.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, volgens mij een terechte opmerking. De zin kan geschrapt worden. Ik ben er echter al blij dat iedereen akkoord is met dit mooie voorstel om toch een mooie bijdrage te leveren aan de kwaliteit rondom Groningen Airport Eelde. De zin wordt geschrapt. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Brink. Zijn er verder nog aanvullende opmerkingen? Ik zie de heer Vorenkamp naar zijn microfoon grijpen. Wilt u nog een opmerking maken? Ga uw gang.

De heer Vorenkamp: Ja voorzitter, over C.2.

De voorzitter: Daar waren we nog niet. Wat bent u allemaal enthousiast hedenmiddag. Want ik wil wel even concluderen dat Gedeputeerde Staten nu kunnen overgaan tot subsidieverlening op dit stuk C.1, dus dan hebben we het over de subsidieverlening aan Groningen Airport Eelde ter uitvoering van de herinrichting van het voorterrein. Aldus besloten. En vervolgens gaan we over naar de tweede voorhangprocedure. Die gaat over de subsidieverlening aan het Nationaal Warmtefonds op stuk nummer C.2. Bij brief van 21 februari jongstleden stelt het college van GS aan PS voor om € 500.000 subsidie beschikbaar te stellen aan het Nationaal Warmtefonds voor het geven van 1% rentekorting op de energiebespaarlening aan woningeigenaren in Drenthe. Is er een fractie die hierover het woord wenst? Dat is het geval. Mag ik u vragen even naar het spreekgestoelte te wandelen? Heer Vorenkamp, fractie van de PVV.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Het gaat hier over subsidie aan het Warmtefonds. We hebben gedeeltelijke bezwaren. Het gaat om € 7 miljoen voor investeringen in energiebesparing. Daar zijn we niet op tegen, want het levert geld op voor degene die die investeringen doet, maar ook voor investeringen in duurzame energie. Daar wil ik van GS de garantie hebben, anders hebben wij ernstige bezwaren en die wil ik graag aangetekend hebben dan als zodanig, dat deze subsidie van € 7 miljoen, dat element daarvan, niet gaat naar zonneakkers in Drenthe. Ik wacht even de reactie van GS af. Dan hoop ik, maar dat zij daar van harte mee in willen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. Ik kijk naar gedeputeerde Stelpstra. Ga uw gang gedeputeerde Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Daar gaat het helemaal niet over. Dit gaat over woningen en verduurzamen van woningen. En als iemand twee panelen in zijn tuin wil leggen, dan vind ik dat prima, maar dus het is hier gewoon niet aan de orde.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Stelpstra. Wil de heer Vorenkamp nog iets toevoegen? Dan is de opstelling van de fractie van de PVV ook helder, denk ik. Ik concludeer... Oh, even kijken. Ja, de heer Bos van GroenLinks. Ga uw gang.

De heer Bos: Dank u wel. We hebben nog een aanvullende vraag, want gezien de enorme rentestijging van de afgelopen tijd vroeg de fractie van GroenLinks zich af, of we te zijner tijd ook moeten kijken naar een hogere rentekorting op de energiebespaarlening. Is daar toevallig al over nagedacht?

De voorzitter: Zijn er nog meer vragen van de zijde van de Staten? Dat is niet het geval. Dan vraag ik gedeputeerde Stelpstra voor de tweede maal om nog even naar het spreekgestoelte te komen.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel. Op dit moment is daar nog niet over nagedacht. Het loopt ontzettend goed met deze leningen. We zijn nog steeds koploper in Nederland, dus ik zie daar niet direct aanleiding voor. Maar als u... U hebt het budgetrecht, dus het staat u vrij om met voorstellen te komen.

De voorzitter: De bal wordt teruggelegd. Dank u wel gedeputeerde Stelpstra. Ik concludeer dat Gedeputeerde Staten over kunnen gaan tot deze subsidieverlening. En dan hebben we het over C.2, de subsidieverlening aan het Nationaal Warmtefonds van € 500.000. Aldus besloten. Ik stel tenslotte voor de overige stukken af te doen op de wijze zoals die op de Lis onder A en B is aan-gegeven. Kan dat? Dat is het geval. Dank u wel. Aldus besloten.

F. Rondvraag

De voorzitter: Vervolgens gaan we verder met agendapunt F en dat is de rondvraag. Er zijn drie vragen binnengekomen. De VVD heeft samen met het CDA een rondvraag ingediend over de bespreking concept Provinciaal Programma Landelijk Gebied, oftewel PPLG. Ik geef hiervoor het woord aan de heer Moes van de VVD. Ga uw gang.

De heer Moes: Dank u wel voorzitter. Ter volledigheid, deze vraag stellen we ook zijn namens Sterk Lokaal en Forum voor Democratie. Voorzitter, het Rijk heeft aan alle provincies gevraagd uiterlijk 1 juli van dit jaar te komen met een Provinciaal Programma Landelijk Gebied. In dit plan moet duidelijk worden hoe de provincies willen werken aan een verbeteren van de natuur en waterkwaliteit. In Drenthe is afgesproken dat we kiezen voor de Drentse aanpak, waarbij alle sectoren een bijdrage leveren en waarbij wij ons richten op de wettelijke vastgestelde doelen van het stikstofbeleid. De provincies staan aan de lat van de uitvoering van het stikstofbeleid, maar alle kaders voor het beleid zijn nog steeds niet bekend. Het Landbouwakkoord, een belangrijk onderdeel van de kaders, is ook nog niet bereikt. En zo zijn er veel meer open einden op dit moment. Het kabinet onderkent dit door eerst een concept-PPLG van de provincies te ontvangen in juli. Na de verkiezingen komen er veel nieuwe mensen in PS en hoe de nieuwe GS gaan vormen, is voor ons allen allemaal nog onbekend. Dit alles overziend lijkt het ons belangrijk dat de nieuwe PS goed betrokken gaat worden bij het concept-PPLG. Voorzitter, de vraag: Is het college van GS bereid de toezegging te doen, dat ze voordat ze het concept-PPLG medio 2023 op kan leveren aan het Rijk, het concept-PPLG in een vergadering met PS gaat bespreken? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Moes. Zijn er aanvullende vragen van de zijde van de Staten? Dat is niet het geval. Dan vraag ik de heer Jumelet om namens het college te reageren.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter. Het is denk ik sowieso waardevol, belangrijk, en er kunnen ook meer woorden aan worden toegevoegd, om een ieder er zoveel mogelijk bij te betrekken als het gaat over het Provinciaal Programma Landelijk Gebied, de PPLG. Dus ik kan me heel goed voorstellen dat ook de Staten dat zeer wenselijk achten. 1 juli is de datum. We werken daar met elkaar hard aan. We hebben daar hier al eerder over gesproken in de zin van, op hoofdlijnen zal dat dan ook vorm worden gegeven. Maar staande nu in de laatste Provinciale

Statenvergadering zeg ik wel dat het natuurlijk over de volgende periode gaat. De planning van de vergadering is zoals die is, maar ik stel ook vast, dat je wel met elkaar moet zoeken naar het moment voordat we het weg kunnen sturen, want 1 juli is 1 juli. Dat voornemen hebben we ook en dat willen we ook graag halen. Dus ik zou me ook kunnen voorstellen voorzitter, en dat is eigenlijk het antwoord op de vraag, misschien iets anders dan verwacht, maar dat het aan de griffie is, aan het presidium is om er dan invulling aan te geven voor de volgende Statenperiode. Dus vanuit het idee dat het goed is voordat we iets versturen een moment te kiezen om te bespreken met PS, maar dan in de zin van informatie en met elkaar kijken waar hebben we het met elkaar over, dat we dat ook bij het presidium, bij de griffie neerleggen om in de volgende periode inhoud aan te geven. Voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel heer Jumelet. Wilt u hier nog even op reageren? Kort. Heer Moes.

De heer Moes. Ja voorzitter. Het is niet een afwijzend antwoord en ik kan geen toezegging krijgen hier van de griffie dat ze dat gaat doen. Maar het staat natuurlijk wel in de besluitenlijst, dus het zal heus meegenomen worden. Maar het gaat ons niet 'ter informatie', maar ook dat de nieuwe PS echt zijn zegje over de PPLG kan doen. En ik begrijp, we gaan niet de procedures... want als je het in de commissievergadering wilt doen, dan kom je agendatechnisch nooit uit. Maar onze vraag is wel: Het zegje van de PS voordat het opgestuurd wordt, dat het college daar echt iets mee zou kunnen gaan doen.

De voorzitter. De heer Jumelet in tweede instantie.

Gedeputeerde Jumelet. Dank u wel voorzitter. Ter informatie, aan u is het om dat te agenderen. Daarom leg ik het ook bij de griffie en presidium neer. Want ik denk dat het goed is te horen hoe hier PS over het plan wil spreken, maar ook wat u vindt. Dus ik denk dat het vanzelfsprekend aan u is om het te agenderen. Maar ik geef even aan, dat we met elkaar wel moeten zoeken naar voortgang op dit dossier en dat we ook 1 juli met elkaar voor ogen moeten hebben. En dan is het denk ik even afwijkend van de vergaderorde om te kijken hoe je dat dan met elkaar vorm gaat geven. Maar ik leg dat graag neer bij in dit geval griffie en presidium voor de volgende periode. Voorzitter.

De voorzitter. Waarvan akte.

Mevrouw Zuiker. Voorzitter.

De voorzitter. Even kijken. Ja, mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker. Ik zou toch wel duidelijkheid willen graag, wanneer er dan een concept ligt, want het moet 1 juli opgestuurd worden. Wanneer hebben we dan een concept? Ik heb altijd gevraagd: Kunnen wij dat ook krijgen als PS? Dat kon nooit. En nu kan er ineens een concept naar ons toegestuurd worden. Dan wil ik ook wel weten wanneer dat dan hier ligt. Kan de heer Jumelet daar nog een antwoord op geven?

De voorzitter. Normaal doen we de rondvraag in één keer. Maar ga uw gang.

Gedeputeerde Jumelet. Dank u wel voorzitter. Terechte opmerking. Maar als ik het zou weten wanneer het klaar is, dan zou ik ook kunnen aansluiten bij de vergaderorde. Daarom juist ook de vraag om invulling te geven aan griffie en presidium aan dit verzoek, omdat we dat op dit

moment... Als we kijken naar de vergaderorde, dan zitten er een aantal data vast en dan moet ik constateren dat het wellicht wel of niet kan. Maar dat heeft dan denk ik ook betekenis voor de volgende Statenperiode en de mensen die dan daar ook met elkaar over willen spreken. Dus ik leg het vanuit de laatste Statenvergadering neer bij de volgende om uiteindelijk daar invulling aan te geven. Het kan niet anders voorzitter op dit moment.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: Ja, maar zo gaan we enorm debatteren over een rondvraag. Nog één vraag en dan kijk nog even de kring rond, zijn er nog aanvullende vragen? Dat is niet het geval hè? Oké, de heer Vorenkamp nog één vraag.

De heer Vorenkamp: Even een verduidelijkende vraag aan de heer Jumelet. Het gaat er dan toch om dat we zo'n stuk, zo'n concept, wel inhoudelijk kunnen bespreken?

Gedeputeerde Jumelet: Ja voorzitter, het goede gebruik is dat u er zelf over gaat. Dus als u met elkaar vindt dat u het erover wilt hebben, dan gaan we het erover hebben. We hebben wel met elkaar afgesproken, dat GS-besluit, als het naar het Rijk is opgestuurd en de ecologische autoriteit er iets van heeft gevonden, dan komt het uiteindelijk ter besluitvorming voor bij u en dat zal einde van dit jaar zijn. Dat wordt beoogd in de route naar uiteindelijke besluitvorming voorzitter.

De voorzitter: Het is helder, neem ik aan. Fijn, dank u wel. Dan heeft het CDA een rondvraag ingediend over het rapport van de parlementaire enquête aardgaswinning en ik geef hiervoor het woord aan de heer Van Dekken van het CDA.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de hoofdconclusie uit het rapport parlementaire enquête aardgaswinning Groningen is, dat de belangen van de Groningers structureel zijn genegeerd bij de aardgaswinning in Groningen met voor hen rampzalige gevolgen. Het rapport noemt expliciet dat dit niet alleen over de Groningers gaat, maar ook over een groot deel van Drenthe. Onze inwoners zijn de dupe geworden van jarenlange winning en hebben onvoldoende lusten gehad van die winning. In het bijzonder raakt het aan de toch al kwetsbare sociaaleconomische status van het gebied. Sommige inwoners kunnen de energierekening niet meer betalen en zijn emotioneel de wanhoop nabij. Het vertrouwen in de overheid is daarbij geslonken tot onder het minpunt. En inmiddels is er sprake van een ereschuld om dit in de toekomst te brengen naar een herstel van niet alleen kwetsbare gebouwen, maar ook van vertrouwen. En je zou hierover moeten gaan, om onze burgers ruimhartig zowel materieel als financieel te compenseren. En daarom voorzitter de volgende vragen aan ons college. 1. Hoe waardeert u het rapport van een parlementaire commissie? Wat is uw bestuurlijke reactie op het moment dat dat rapport voldoende is bestudeerd? 2. Bent u het eens met de opvatting dat er een ereschuld ingelost moet worden en er ruimhartig en coulant voorbeeldgedrag nu nodig is? Ten 3e voorzitter, dat de bestuurlijke topprioriteit voor alle bestuurders en volksvertegenwoordigers in het noorden zou moeten zijn... dit de bestuurlijke topprioriteit voor alle bestuurders, volksvertegenwoordigers en inwoners moet zijn, in het bijzonder het tonen van concrete compassie. En dan tot slot, dat u daarom ook bij de Rijksoverheid pleit om het energieprijsplafond voor de inwoners van Drenthe Groningen die woonachtig zijn in het getroffen gebied, als belangrijk signaal voor steun met terugwerkende kracht ruimhartig te verhogen, te rekenen vanaf 1 januari 2023 tot het gebruik van bijvoorbeeld 1600 m³ gas en 4000 kWh elektriciteit. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel heer Van Dekken. Ik zie dat er aanvullende vragen zijn. Mevrouw, ja ga uw gang.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Het rapport laat in onze ogen een ontluisterend beeld zien van de gaswinning in het Groningenveld in relatie tot de inwoners. Hoewel het grootste deel van het Groningenveld in Groningen ligt en het begrijpelijk is dat daar de nadruk op ligt, speelt dit ook in Drenthe en zijn er ook in Drenthe inwoners die effecten hebben van de gaswinning, met name ook de mensen die wonen rondom het gebied van de gasopslag. We hebben daarom de volgende aanvullende vragen. De gasopslag Norg speelt een belangrijke rol, nog belangrijker dan ik dacht moet ik zeggen na het lezen van het rapport, bij het stoppen van de gaswinning. Is het college het met ons eens, dat na de peer review en de uitspraken van de Kamer dat de omgekeerde bewijslast weer toegepast moet worden voor Norg, het IMG deze omgekeerde bewijslast ook weer ruimhartig zou moeten toepassen en dat de huidige handelswijze van weer nader onderzoek het vertrouwen van inwoners ernstig ondermijnd? En vragen wij het college: Wilt u in uw reactie op het rapport ook nadrukkelijk aandacht besteden aan wat het rapport zegt over Norg? Tot slot: Wilt u aangeven óf en hoe bij uw reactie de gemeente en vooral ook inwoners betrokken kunnen worden? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van den Berg. Ik geef het woord, de heer Van Dekken staat er nog... [Er wordt op de achtergrond gesproken]. Nee, want we hebben ook geen debat bij de rondvraag. Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Stelpstra namens GS.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, lach maar. Ik heb het meegenomen. 2000 pagina's welvaart van ons land, maar ook 2000 pagina's aanklacht tegen ons land. Snoeiharde conclusies over het vergaren van rijkdom. Snoeihard is de conclusie te lezen dat geld boven mensen ging. Dat het ging om veiligheid van mensen, mensen van onder hun eigen huis, een omgeving waarin ze zijn opgegroeid, een plek waar kinderen opgroeien, waar niet naar is gekeken. En dat moeten we niet onderschatten. En ja mijnheer Van Dekken, als je dat ziet dan is er sprake van een ereschuld, als antwoord op uw tweede vraag. En een ereschuld is ontstaan door jarenlange ontkenning, wegkijken, geld en wantrouwen boven mensen stellen. Een ereschuld die ingelost moet worden. Maar die komt niet in de plaats van de echte schuld die er is, want er is ook een echte schuld die al heel lang bestaat. Namelijk dat je gewoon zonder gehannes en gedoe schade gaat vergoeden en huizen weer in veilige staat gaat brengen. Ik mag hopen, dat er nu eindelijk eens een keer wordt ingelost, dat we stoppen. Dat er gestopt wordt met die krenterigheid, dat er gestopt wordt met de juridisering. Want het gaat niet om een financiële of een juridische maat, maar het gaat om een menselijke maat die recht moet doen aan mensen. En als je dan kijkt naar onze provincie, en mevrouw Van den Berg gaat er ook op in... Kijk naar onze inwoners, die vallen ook in het effectgebied van die aardgaswinning. En ook onze inwoners rondom de gasopslag Norg zijn zeker betrokken. En ik deel met u de frustratie, en ik vind diepe frustratie bij mezelf, dat wij als deze Staten het hebben uitgesproken, waar wij het hebben uitgesproken, waar de inwoners het hebben uitgesproken, waar de staatssecretaris het heeft uitgesproken, waar de Tweede Kamer het heeft uitgesproken dat die omgekeerde bewijslast terug moet, dat het IMG nu nog aan het frustreren is door weer nieuwe onderzoeken te vragen. En ik ben daar zeer gefrustreerd over en u zult begrijpen dat wij daar bovenop blijven zitten. Ik kom bij uw 4e vraag, 1 en 3 komen ook nog. Ik kom bij uw 4e vraag. U vraagt als een soort compensatie, in deze context voor het verhogen van het prijsplafond, voor mensen die in het getroffen gebied wonen, of wij dat willen bepleiten. Ik ga daar niet in mee, wij gaan daar niet in mee. Dat is niet alleen om allerlei praktische bezwaren, wie wel en wie niet. En misschien komen er nieuwe problemen wel weer op: Ik krijg het wel maar de overkant van de straat niet en twee straten verderop niet. Maar het

gaat om een hele andere context namelijk waarom we het niet zouden moeten doen. Het leidt namelijk af van waar het echt om gaat. En ik doe het te kort mijnheer Van Dekken als ik het zo formuleer, maar misschien geeft het een beetje het gevoel weer. Laten we nou niet over de fooi gaan praten als de rekening nog niet betaald is. Dat is waar we voor moeten gaan, voor een lange termijnperspectief en hopelijk, hopelijk weer herstel van vertrouwen, waarvan u ook zei dat het echt onder het dieptepunt ligt. En wat gaan we dan neerleggen bij kabinet en Kamer? Dat zijn uw andere vragen. Vanzelfsprekend gaat ons college een reactie voorbereiden, ook op dit rapport. En we zullen acteren als dit in het kabinet aan de orde komt, we zullen acteren als dit in de Kamer aan de orde komt. We zullen u daar ook over informeren, maar dat is meer in detail. Maar in grote lijnen kan ik u daar wel... U hebt gevraagd: Wat zal de lijn van uw reactie zijn, bestuurlijke reactie? Die kan ik u wel meegeven. Er is een aantal punten. 1. Allereerst stoppen met die gaswinning. Daar moeten we op blijft acteren en niet zeggen, die gaswinning kan wel doorgaan en dan compenseren we de Groningers wel, zoals ik wel eens mensen horen zeggen. Dan heb je het niet begrepen. Stoppen! 2. Uiterst kritisch zijn, en dan kijk ik ook naar mevrouw Van den Berg, op de gasopslag Norg en alles wat daar gebeurt. Blijven vechten voor dat toepassen van die omgekeerde bewijslast. Maar ook heel kritisch zijn op wat er straks nog gebeurt, want onder die gasopslag ligt nog een groot gasveld. En ook daar gaat veiligheid boven alles. Ten 3e. Voor eens en voorgoed de schadeafhandeling goed regelen. Houd op met de juridische en financiële micrometer, maar houd rekening met het risico dat mensen misschien ten onrechte... Ik moet het anders zeggen: Dat mensen tekort wordt gedaan, is een veel groter risico tegenwoordig, dat mensen tekort worden gedaan, dan die financiële en juridische risico's. 4e, herstel wat kapot is.

De voorzitter: Gedeputeerde Stelpstra, mag ik vragen of u...

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, ik ben bijna klaar, maar ik wil het antwoord geven op de vragen.

De voorzitter: Ja, dat is goed.

Gedeputeerde Stelpstra: Herstel wat kapot is, en dat is fysiek maar het gaat ook om vertrouwen. Het 5e, en dan komen we misschien wel het meest bij de ereschuld, investeer in de toekomst, ook voor de kinderen die hier wonen. En dat betekent dus dat je daar ook de daad bij het woord voegt. Er ligt een plan, er ligt een Deltaplan. Dat betekent investeren in verbindingen, investeringen in onderwijs, investeren in wonen, enzovoort, enzovoort. En dat moet betaald worden en daarmee sluit ik ook af. En het vraagt van ons, het vraagt van Den Haag, een aanpak die uitstijgt boven die departementen. Dat kan geen leuren langs departementale deuren zijn. Dit is een zaak van de Staat, dit is een aanklacht tegen de Staat en de Staat moet dat als geheel oppakken. En dat betekent dat dit van het hele kabinet is en daarmee is het ook chefsache in het kabinet. En dat is en waar we nu op inzetten. En van ons mag u verwachten, en ik hoop dat we u daar tot nu toe niet in teleurgesteld hebben, van ons mag u verwachten dat we ons daar vol en volop voor inzetten. Dit college zal uiteindelijk vervangen worden door een ander, maar ik zou bijna zeggen: Tot de laatste snik dat wij hier zitten, gaan wij hier voor staan. [Applaus in de zaal].

De voorzitter: Waarvan akte.

De heer Van Dekken: Voorzitter, voorzitter.

De voorzitter: Even kijken. Ja, de heer Van Dekken in tweede instantie. Het is dat dit de laatste vergadering is, maar de volgende keer ga ik bij de rondvraag toch ietsje strakker voorzitten. De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Dat snap ik, dat snap ik voorzitter. Dank u wel. Maar toch, ik realiseer me heel goed, we zijn hier niet in debat met elkaar, het is inderdaad maar een rondvraag, maar de gedeputeerde nodigt me toch even uit. Ik hoop dat u ziet dat ook deze Staten... Maar ik ben echt onder de indruk van uw gedreven verhaal dat u hier houdt, dan wil ik gewoon richting college zeggen: Ik ben blij dat we deze rondvraag hebben gesteld, ik ben nog veel blijer met het antwoord dat u zojuist hebt gegeven. Dank u wel daarvoor. Dat wou ik eigenlijk alleen nog maar even zeggen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Dekken. En dat brengt mij bij het volgende rondvraagpunt en het laatste. De fractie van de VVD heeft een rondvraag ingediend over de Drentse Zonneroute A37 en ik geef hiervoor graag het woord aan mevrouw Zwaan van de VVD.

Mevrouw Zwaan: Voorzitter dank u wel. Voorzitter, de VVD-fractie heeft met grote bezorgdheid kennisgenomen van de afgelopen weekend per mail ingezonden brief van de werkgroep Toekomstbestendige A37, vertegenwoordigd in dit geval door de heren Niessing, Goudriaan en Wessel. Een afschrift van deze brief is ook aan ons college van GS en de betrokken gemeenten Emmen, Coevorden en Hogeveen verzonden. Ook Rijkswaterstaat is al in een eerder stadium aangeschreven. Het komt er voor de schrijvers in het kort op neer, dat er volgens hen tal van onjuistheden, misleidingen en tegenstrijdigheden aan het licht zijn gekomen met betrekking tot de procedure om te komen tot de aanleg van de Drentse Zonneroute A37. Dit heeft voornamelijk betrekking op het meenemen van inwoners en betrokkenen in het gehele proces, de communicatie, het niet nakomen van afspraken en het ontbreken van belangrijke documenten. Ook is er kritiek aan het adres van de opdrachtgever en uitvoerende instantie Rijkswaterstaat. Voorzitter, onze fractie heeft ook tijdens de bespreking van het PIP en de vaststelling daarvan al het een en ander gezegd hierover en wij zijn met een stemverklaring destijds akkoord gegaan. Naar aanleiding van deze brief horen wij heel graag wat het college hierop te zeggen heeft. En belangrijker nog, wat de vervolgstappen zullen zijn om te komen tot een betere communicatie en alles wat daar verder op betrekking heeft. Voorzitter dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Zwaan. Zijn er aanvullende vragen van de zijde van de Staten? Dat is niet het geval. Mag ik het woord geef aan de heer Stelpstra namens het college?

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, dank u wel voorzitter. Wij hebben ook kennisgenomen van de brief. De brief is vooral aan Rijkswaterstaat gericht en daar zal de primaire reactie vandaan komen. We hebben ook contact gehad met Rijkswaterstaat. Het gaat voor een deel over de relatie met de Zonneroute en ook voor een deel niet. Maar het lijkt mij ook niet zo dat Rijkswaterstaat daar ook de inhoudelijke reactie op richt. Ik richt mij op punt 3 van de brief. Dat gaat vooral over de communicatie en de informatievoorziening. Mevrouw Zwaan vraagt daar ook naar. Ik deel dat beeld niet dat er in die brief wordt geschetst. Volgens mij is in dit hele proces rond de A37 uitgebreid gecommuniceerd. En dat misschien dan niet tot tevredenheid de antwoorden zijn, dat kan zijn. Maar dat wil niet zeggen dat er niet een goed communicatieproces is. En het communicatieproces loopt nog steeds, loopt ook via de gemeente. U weet ook, we hebben ook een participatieproces lopen nu, dus ik deel dat niet. En ik zie dan ook geen aanleiding om daar nog iets anders in te doen. Als ik naar de hele PIP kijk, dan is er één bezwaar, of het zijn meerdere bezwaren, maar door een aantal mensen is op één punt bezwaar gemaakt. Daar ga ik binnenkort ook

weer het gesprek mee voeren. Dus wij wachten de brief van Rijkswaterstaat af en daar wil ik het bij laten.

De voorzitter. Dank u wel heer Stelpstra. Dan zijn we aan het eind gekomen van de rondvraag.

G. Lijst van hamerstukken

De voorzitter. en gaan we naar agendapunt G, de Lijst met hamerstukken en die kunnen met algemene stemmen aangenomen worden.

G-1 Bezwaarschrift van de heer Piëst; Statenstuk 2023-100

De voorzitter. Het eerste hamerstuk, G-1, gaat over het Bezwaarschrift van de heer Piëst, een voorstel van het presidium van Provinciale Staten van 20 februari jongstleden op Statenstuk 2023-100. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval.

G-2 NRK-rapport 'Kennis maakt kracht'; Statenstuk 2022-73 Herzien

De voorzitter. Dan G-2, het rekenkamerrapport 'Kennis maakt kracht', voorstel van de Werkgroep Strategische Informatiebeheer van Provinciale Staten van 30 augustus 2022 op Statenstuk 2022-73. Het is een herzien stuk. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Aldus besloten.

G-3 Heroverweging Transferium De Punt; Statenstuk 2023-94

De voorzitter. Dan G-3, de Heroverweging Transferium De Punt. Een voorstel van het college van GS van 20 december 2022 op Statenstuk 2023-94. Kan iedereen met dit stuk instemmen? Aldus besloten.

G-4 Vaststelling Verordening nautisch beheer provinciale vaarwegen provincie Drenthe; Statenstuk 2023-98

De voorzitter. G-4, de Vaststelling van de Verordening nautisch beheer provinciale vaarwegen provincie Drenthe, voorstel van het college van GS van 17 januari 2023 op Statenstuk 2023-98. Kan iedereen met dit Statenstuk instemmen? Dat is het geval.

G-5 Maatschappelijke effectenstudie Binnenstadfonds; Statenstuk 2023-99 HERZIEN

De voorzitter. En tot slot G-5, Maatschappelijke effectenstudie Binnenstadfonds, voorstel van de commissie van onderzoek van Provinciale Staten van Drenthe van 25 januari jongstleden, ook herzien. Kan men met dit Statenstuk 2023-99 instemmen? Dat is het geval.

H. Bespreekstukken

De voorzitter. Dan gaan we verder met agendapunt H en zijn we bij de bespreekstukken.

H-1 Aanwijzing Groot Project Gedeeltelijke verdubbeling N34/knooppunt Gieten; Statenstuk 2023-95

De voorzitter. En het eerste bespreekstuk gaat over de aanwijzing Groot Project Gedeeltelijke verdubbeling N34/knooppunt Gieten, voorstel van de commissie van onderzoek van 7 december, op Statenstuk numero 95. Bij dit agendapunt worden de volgende spreektijden gehanteerd: in de eerste termijn is er 3 minuten spreektijd per fractie. De voorzitter van de commissie van onderzoek, de heer Nijmeijer, krijgt maximaal 9 minuten spreektijd. In de tweede termijn is er 1 minuut spreektijd per fractie en voor de voorzitter van de commissie is er 3 minuten. Ik hanteer de sprekerslijst voor de volgorde in de woordvoering en dan zie ik dat de heer Pragt als eerste op de lijst staat, van de fractie van D66. Heer Pragt, ga uw gang.

De heer Pragt. Dank u, voorzitter. De Staten, zoals wij hier nu zitten, aan het einde van onze periode, hebben natuurlijk ook nu alle bevoegdheid om te stemmen voor Statenstukken die voorliggen. Onze periode en ons werk eindigt pas na de verkiezingen van 15 maart, bij het installeren van de nieuw gekozen Staten. De vragen die wij ons als D66 gesteld hebben bij het voorliggend Statenstuk voor het aanwijzen van knooppunt Gieten als Groot Project, is of het noodzakelijk, urgent, moreel of juist is, dat wij nu een besluit gaan nemen. De aanwijzing van een Groot Project is een bevoegdheid van en voor de Staten. De besluitvorming over het knooppunt Gieten vindt plaats in de zomer van 2024, over meer dan een jaar. En de uitvoering van het project staat gepland voor 2027/2028. Er is dus wat ons betreft geen enkele urgentie en noodzaak om nu een besluit over het aanwijzen van het knooppunt Gieten als Groot Project te nemen. En zowel de besluitvorming als uitvoering vinden dus plaats in de volgende periode. D66 vindt dat de huidige Staten niet gaan over de nieuwe Staten en hun werkwijze. Het is dan ook niet meer dan logisch en juist dat de nieuwe Staten een besluit gaan nemen over het voorliggend Statenstuk. D66 zal daarom tegen dit Statenstuk stemmen. Dank u, voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel, heer Pragt. Als tweede op de lijst staat de heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos. Voorzitter, wel een lichte verrassing. Ik dacht dat ik me eronder had gezet, maar blijkbaar heeft iedereen zich onder mij geschaard, dat kan natuurlijk ook in de lijst hè. Misschien dat iemand daarop geadviseerd heeft, wie weet. Misschien wel. Ja, vorige keer in de commissie hebben we best wel veel gezegd hierover al en het komt er voor ons, voor GroenLinks gewoon op neer: we hebben een uitgave, of in ieder geval een budget, van € 90 miljoen taakstellend staan. Gieten, of in ieder geval de aanpak van de N34 is gewoon een groot project naar onze mening en daar hoort gewoon ook goede monitoring bij. Dus wat ons betreft staat buiten kijf dat dit op deze manier moet plaatsvinden. Mijnheer Pragt, u wilt een interruptie plegen. [Gelach]

De voorzitter. Nou ja, hij zát nog nota bene.

De heer Bos. Nou, ik zag hem aanstalten maken.

De voorzitter. Oké, heer Pragt.

De heer Pragt. Ja, ik zat te twijfelen, maar vooruit, als je het zo vraagt. Mijn vraag is aan GroenLinks: waarom nu een besluit nemen en waarom niet in de volgende periode? Wat is de reden daarvan? Of de noodzaak of het nut. Want pas in 2024 wordt er echt een besluit genomen over

dit project en gaat het budget pas in, dus ik zie de reden niet om het nu te doen en niet in de volgende periode. Dat het een groot project is, is duidelijk, laten we daar helder over zijn.

De voorzitter. De heer Bos, de heer Bos.

De heer Bos. U geeft zelf het antwoord: dat het een groot project is, is duidelijk, hoor ik u net zeggen.

De heer Pragt. Ja, maar dat was mijn vraag niet. Waarom nu het besluit nemen als Staten in onze laatste vergadering, terwijl pas in 2024 het project gaat lopen, en het dus veel juister, kiezer en ethisch verantwoord is om aan de nieuwe Staten het besluit over te laten dan aan ons.

De voorzitter. De heer Bos.

De heer Bos. Ja, dank u wel. Volgens mij, bij dit onderwerp gaan moraliteit en ethiek denk ik mij te ver om het daar op te gooien. De vorige keer, het is een kleine déjà vu die ik heb, want de vorige keer in het commissiedebat heb ik ook aangegeven dat het wat ons betreft eigenlijk al veel te laat is met het aanwijzen, van ons had het veel eerder gemogen. Want we zijn al een Startnotitie, notitie Reikwijdte en Detailniveau verder, er is zelfs een aanpassing van onze opdracht naar de MER, dus we zijn in dat proces eigenlijk al te laat. We zijn nu nog steeds als Staten hier in functie en volgens mij kunnen we het besluit gewoon nu nemen. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel, heer Bos. Ik geef het woord aan de heer... Het is een beetje moeilijk te lezen, maar ik denk dat het gaat om de heer Moinat, van de SP. Ja? Ja. SP is heel duidelijk. Ja hoor, hier staat Wim, volgens mij. O, Wim punt Moinat. Ja, nee, helemaal goed. Ja hoor, ja, u bent het echt, u bent het echt.

De heer Moinat. Ja, dat handschrift van mij lees ik zelf soms niet eens goed, dus dat is bekend. Voorzitter, de vraag ligt voor om van de gedeeltelijke verdubbeling van de N34/knooppunt Gieten een zogeheten Groot Project te maken. Op verzoek van PS is deze mogelijkheid in het leven geroepen met als voornaamste doel meer inzicht in de materie en een intensievere sturing te krijgen. En mocht u dit wat bekend voorkomen, ja, dit is de letterlijke tekst die ik ook in de commissie heb gebruikt en daar sta ik nog steeds achter en daar heb ik verder ook niks aan toe te voegen. Ik was wel verbaasd in de commissie dat dit geen hamerstuk zou zijn, omdat dit een project is waar we zelf om gevraagd..., of een project, omdat dit een instrument is waar we zelf om gevraagd hebben en dat we nu kunnen inzetten. En dan hoor je in de commissie ook, en nu eigenlijk ook een beetje: waarom moet het nu? Ja, waarom moet het nu níet? Dit is ook een PS-vergadering, het ligt nu voor. Waarom zou je dit nou onnodig voor je uit willen schuiven? Ik snap het niet. Wij zijn voor dit voorstel en we zullen ook gewoon voor stemmen.

De voorzitter. Dank u wel, heer Moinat. Mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder. Dank, voorzitter. Ik sluit mij van harte aan bij de woorden van de D66-fractie zojuist in de interruptie: de N34 is een groot project. Hartstikke mooi om te horen. En ik sluit mij ook van harte aan bij de woorden van de GroenLinks-fractie, dat we met het aanwijzen van de N34 als een Groot Project eigenlijk al veel te laat zijn. Want het proces waar we nu in zitten is ook een proces waar we de vinger aan de pols willen houden. Het gaat niet alleen om de eindfase van dit traject, het gaat ook om elke fase ernaartoe. Dat gaat dus ook bijvoorbeeld over de

MER die nu loopt. Voorzitter, in het verleden hebben de Statenleden een gereedschapskist ontworpen met elkaar waarin gereedschappen zijn gelegd die je mág benutten op het moment dat er sprake is van een Groot Project. We schrijven nu niet voor dát we ze gaan gebruiken, het enige wat we doen is zeggen: de N34 is een Groot Project, zowel qua budget by the way, maar ook als impact op de samenleving, dus ook die samenleving heeft er recht op dat wij de vinger aan de pols houden. We zetten de gereedschapskist klaar en op het moment dat wij het nodig vinden, pakken wij daar een gereedschapstool uit. Of niet. Dat is in dit geval dus aan de volgende Staten, dus ik zie werkelijk niet waarom D66 zo'n moeite heeft met het nu klaarzetten van de gereedschapskist. Het enige wat we ermee doen als we wachten, is dat we minstens nog twee maanden gaan vertragen, want dan is de eerstvolgende echte Statenvergadering pas. De vertraging die we dan oplopen wordt alleen maar groter, en dan doen we onze inwoners wat mij betreft tekort. Dank, voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel, mevrouw Vedder. Ik heb de heer Uppelschoten nog staan. Zijn er verder nog mensen die het woord willen voeren, Statenleden? Dat is niet het geval. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Het bespreken van dit voorstel is iets anders dan de bespreking in de commissie van onderzoek. Ik denk dat je hier ook een politieke afweging maakt over zo'n voorstel. Dus daarom een iets ander verhaal dan in de commissie. Als PS hebben we al besloten dat we een gedeeltelijke verdubbeling zullen doen van de N34, dat is het besluit. We hebben ook gezegd dat er MER-onderzoeken moeten komen, uitvoerige onderzoeken over waar en hoe. We hebben ook gezegd: er is een budget van € 90 miljoen, waarvan we nu al kunnen vaststellen dat het waarschijnlijk niet toereikend is. Dan zal er, als je naar de toekomst kijkt, misschien een hele discussie moeten komen, wat dan wel een bedrag zou zijn dat passend is om te effectueren wat we besloten hebben. Maar er is geen sprake van onduidelijkheid. Er is nog veel niet bekend, maar we hopen dat dat bekend wordt bij de MER-onderzoeken. Er is geen urgentie, dat wil ik ook met D66 aangeven. Ik denk: wat is er op tegen, als die MER-onderzoeken goed zijn, dan hebben we toch alle informatie op grond waarvan wij kunnen besluiten wat we moeten doen, hoe dubbel het wordt, of dat het misschien zelfs niet dubbel wordt. En als wij vinden dat die MER-onderzoeken slecht zijn of onduidelijk zijn, kunnen we altijd besluiten tot een second opinion. Maar wacht eerst die onderzoeken af. Ik wil voorkomen dat wij altijd met deze procedure gaan werken, die heel veel tijd zal kosten, en dan geef ik een politieke opmerking: ik heb het idee dat dit tot ontzettend veel vertraging gaat leiden, een vertraging die ik me nog herinner uit het gedoe rond Groningen Airport Eelde, de vertraging die optrad toen met het verlengen van de startbaan, waar ook ontzettend veel gedoe over is geweest, maar ook heel veel rapporten en op en neer en onderzoeken. En ik denk, het ziet er naar uit dat dit ook zou kunnen gebeuren bij de N34. Daarmee...

De voorzitter. Punt. Punt, want mevrouw Vedder heeft een vraag voor u.

Mevrouw Vedder. Dank, voorzitter, soms zijn de punten dun gezaaid. Voorzitter, ik hoorde de PVV-fractie, terecht in mijn ogen, zeggen dat een goed doorgelopen MER-procedure hartstikke belangrijk is. Ja. Wat mij nou verbaast, is dat in die gereedschapskist waar ik het net over had, daar zit dus een gereedschap in dat je daar als Staten naar kan kijken, dat je de vinger aan de pols kan houden van gaat die MER-procedure zoals wat wij ervan verwachten. Dus ik kan dat moeilijk rijmen met, waar ik denk dat u naartoe gaat, dat u zegt: we houden de deksel op die gereedschapskist voorlopig nog wel even dicht.

De heer Uppelschoten: Die gereedschapskist is er en dat gereedschap zit erin, maar ik ga er even voorlopig van uit dat als wij opdracht geven dat er MER-onderzoeken moeten komen, en MER-onderzoeken over het hele traject, dat dat dan ook ordentelijk gebeurt. En dan wil ik die MER-onderzoeken wel eens zien en op grond daarvan eventueel besluiten: we hebben een second opinion nodig, want wat hierin staat is onduidelijk of onvolledig. En dan vind ik, dan moet je altijd een second opinion doen. Maar om bij voorbaat dat al te doen, dat is voor mij te voorbarig en leidt dan, politiek gezien bij mij ook, alleen maar tot ontzettend veel vertraging in de uitvoering van eventueel een verdubbeling van de N34.

De voorzitter: Mevrouw Vedder in tweede instantie.

Mevrouw Vedder: Ja, waar volgens mij de redenering misgaat is dat u de veronderstelling heeft, dat de PVV-fractie de veronderstelling heeft, dat de gereedschapskist al klaarstaat. Dat is alleen zo als wij daartoe besluiten. Dus als ik de PVV-fractie hoor praten over een second opinion, dan moeten we wel mogelijk maken dat we bij die tool kunnen. En als u vandaag tegenstemt, dan kunnen we daar dus niet bij. Bent u het daarmee eens, mijnheer...

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Daar ben ik het niet mee eens, want ik heb het idee: die gereedschapskist staat altijd klaar, en in de nieuwe Staten kunnen we altijd besluiten: wij gaan nu gebruik maken van die gereedschapskist, omdat we op dit moment vinden, en dat er aanleiding toe is, om het tot een Groot Project te bestempelen en dat we alle tools tevoorschijn gaan halen omdat de informatie die we gekregen hebben via GS en weet ik wat wie, dat die niet toereikend is. Maar als wij gaan werken, dat we bij alles wat we doen dit instrument gaan inzetten, nou, dat leidt tot ongelofelijke vertragingen en dat moeten we niet willen, dan wordt het

De voorzitter: De heer Bosch, de heer Bosch, van de Partij van de Arbeid.

De heer Bosch: Ja, ik wil toch mijn collega, mevrouw Vedder, wel even bijvallen. Ik heb even een aantal vragen aan mijnheer Uppelschoten. Want u zegt van: we hebben die gereedschapskist al. Nou, ten eerste: nee, die is er nog niet. U moet eerst besluiten tot dat Groot Project, zodat u een second opinion kunt aanvragen. Eerste vraag aan mijnheer Uppelschoten: heeft u ook het NRK-rapport betrokken bij uw overwegingen? Want dat geeft duidelijk aan: het is wel degelijk bij dit soort grote projecten belangrijk om eventueel zo'n second opinion aan te vragen. En punt 2, en dat is even een ander punt: ik kan me zo voorstellen, naar aanleiding van andere debatten die we met de PVV hebben gevoerd, dat de PVV op het moment dat het in de volgende Statenperiode ineens actueel wordt en er moet ineens wel een onderzoek komen, het loopt niet goed, dan staat de PVV altijd als eerste op de achterste benen dat ze te weinig informatie krijgen van het college, en dan bent u gewoon te laat. Dus: bent u dat met mij eens, dat u dan eigenlijk achter de feiten aan aan het hobbelen bent? Neem gewoon een keer verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Verantwoordelijkheid willen we graag nemen. Maar verantwoordelijkheid is ook dat we voorlopig ervan uitgaan dat als er opdracht wordt gegeven om onderzoeken te verrichten die ons duidelijkheid moeten verschaffen over de consequenties van een N34, dat die onderzoeken dan in eerste instantie met vertrouwen tegemoetgezien moeten worden en dat we niet op voorhand moeten gaan zeggen: daar moeten we altijd een second opinion over

hebben. En ik wil zeggen: die gereedschapskist staat altijd klaar hè, we moeten alleen een besluit nemen dat we de deksel open doen. Maar die gereedschapskist gaan we niet verzinnen, die gereedschapskist is er al, je neemt alleen een besluit: we doen de deksel open en we gaan de instrumenten eruit halen. Dat is het. Maar mijn politieke ding is: als we hiermee gaan werken bij allerlei projecten, dan betekent dat, nou, dat er een flinke vertraging zal optreden in het uiteindelijk realiseren van dit soort projecten. En daarmee wil ik niet zeggen dat wij informatie niet belangrijk vinden. Maar ik zou even willen afwachten welke informatie we krijgen. En als er aanleiding toe is om vervolgonderzoeken te doen, wat we altijd kunnen besluiten, dan zullen wij dat zeker doen, maar dan moet er ook aanleiding toe zijn. En dat op voorhand te doen, dat vinden we veel te voorbarig.

De voorzitter. Ik heb het gevoel dat er nu in herhaling wordt gevallen, maar ik kijk nog even naar de heer Bosch voor zijn tweede instantie. Ga uw gang.

De heer Bosch: Ja, want mijnheer Uppelschoten triggerde mij toch nog even, want hij zegt van: ja, als we dit nou bij allerlei projecten gaan doen, Grote Projecten aanwijzen: heeft u even bijgehouden op een papiertje de afgelopen jaren hoe vaak wij als Staten iets als een Groot Project hebben aangewezen? Want we hebben het over € 90 miljoen, we staan flink aan de lat, en ik vind gewoon dat we op het moment dat we zeggen: wij willen hier nader over geïnformeerd worden, dat we dan gewoon nu ook nog die keuze zouden kunnen maken. Dus ik snap niet waarom u ineens zegt van: we hangen ineens overall labels Grote Projecten aan, want dat is volgens mij niet aan de orde.

De voorzitter. De heer Uppelschoten, kort in zijn antwoord.

De heer Uppelschoten: Als we zeggen: we willen nader geïnformeerd worden, dan betekent dat dus dat we informatie tekort hebben en dat gevoel heb ik even nog niet. Ik ga ervan uit dat de opdrachten die verstrekt zijn om ons te informeren via allerlei rapporten en weet ik wat, die wil ik even afwachten. En als er ook maar enige aanleiding is dat er twijfel over is of dat we er zorgen over hebben, dat je dan een procedure in werking stelt dat je meer informatie krijgt: helemaal juist. En het tweede is: ik vind het ook een beetje gek, maar goed, dat is ook iets politieks, dat wij dat nu gaan besluiten voor de volgende Staten. Dat is heel vreemd, dat lijkt net of je wilt regeren over je graf heen. Daar zitten ook verstandige mensen, in de nieuwe Staten. En als die dat nodig vinden, besluiten die dat wel.

De voorzitter. Dank u wel, heer Uppelschoten. Ik kijk nog even de kring rond. Er zijn geen andere Statenleden die een duit in de zak willen doen. Ik kijk naar de voorzitter en dat is de heer Nijmeijer, de voorzitter van de commissie van onderzoek. Ga uw gang, heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer. Dank u wel, voorzitter. Ik heb 9 minuten, dus ik kan misschien beter mijn column voor gaan lezen want ik heb niet zoveel tijd nodig. We hebben hier, over dit punt, voorzitter, in de commissievergadering ook uitvoerig gesproken en ik hoor dezelfde argumenten weer terugkomen, dus ik denk ook dat ik graag ook kort in mijn beantwoording zou willen blijven. D66 geeft ook, net als in de commissie, aan dat ze het niet echt nodig vindt, ook de urgentie niet ziet, maar zelfs ook een moreel aspect aanhangt, dat ze het moreel onjuist vindt om het nu te doen. Ik vind dat jammer. Ik vind het ook heel jammer dat u die mening bent toegedaan, want ik denk juist dat het nu van belang is om nu de gereedschapskist, dat woord gaat hier nu mooi opgeld doen, dat die ook echt gereed staat. Want ja, er moet nogal wat gebeuren voordat we, als je het aanduidt als een Groot Project, dan werkelijk als PS gebruik kunnen maken van

zo'n instrument. Want er moet een Startnotitie worden gemaakt. En daarin moet worden aangegeven hoe we omgaan met de informatievoorziening, welke informatievoorziening, op welk moment. En daar is, denk ik, ook nu mooi tijd voor, zeker nu het project nog niet echt aan de gang is, om dat op het juiste moment nu ook in te zetten. Dus ik denk dat het argument, dat u zegt, dat nu niet de juiste tijd is, hiermee wordt ondermijnd. In mijn beleving zou dat, en dat is ook de intentie van de regeling, om op voorhand daar juist ook wat tijd voor te hebben. En daarnaast hebben een aantal fracties ook aangegeven dat ze het eigenlijk zelfs al te laat vinden, omdat hier al de nodige stappen in zijn gezet. Even kijken. Dan ging de PVV nog even zeggen dat het vertragend zou werken. De commissie is van mening dat het juist niet vertragend werkt, doordat je als PS strakker wordt meegenomen in het hele proces, en dat is beter dan dat je achteraf via de planning-en-controlcyclus voor een aantal problemen wordt gesteld die vervolgens heel erg belemmerend kunnen werken op de uitvoering en daar juist weer een grote vertraging op kunnen werpen. Dat is ook één van de redenen waarom PS in 2015 ook met dit instrument zijn begonnen, om dit op deze wijze in te gaan zetten. Nou voorzitter, volgens mij zijn dat de bewoordingen die, of althans de vragen die zijn gesteld, en mijn antwoorden daarop. Ik denk dat het nu aan de Staten is om een oordeel te geven of dit voorstel wordt aangenomen en dat de N34 als Groot Project kan worden beschouwd.

De voorzitter. Hartelijk dank, heer Nijmeijer, in uw rol als voorzitter van de commissie. Bestaat er behoefte aan een tweede termijn van de zijde van de Staten? Ik zie nee schuddende gezichten. Dat betekent dat wij over kunnen gaan tot de stemming. Aan de orde stel ik de stemming met betrekking tot Statenstuk numero 95, aanwijzing Groot Project Gedeeltelijke verdubbeling N34/knooppunt Gieten. Ik constateer dat de heer Drukker van JA21 de Statenzaal heeft verlaten en dat er nu gestemd kan worden. Voor dit voorstel hebben gestemd 23 leden, daartegen 15, zodat dit voorstel is aanvaard. Dank u wel.

H-2 Wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 en Omgevingsverordening Drenthe 2023; Statenstuk 2022-97

De voorzitter. Ik stel aan de orde voorstel H-2: De Wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 en de Omgevingsverordening Drenthe 2023. Een voorstel van het college van GS van 17 januari op stuk nummer 97, en bij dit agendapunt worden de volgende spreektijden gehanteerd: in eerste termijn twee minuten per fractie, voor het college zes minuten en in de tweede termijn één minuut per fractie, voor het college drie minuten. Ik geef de woordvoerders van de fracties het woord aan de hand van de sprekerslijst en ik begin bij de heer Pruisscher van de ChristenUnie, die al naar het spreekgestoelte loopt. Fijn, gaat uw gang. Mag ik een beetje rust in de zaal?

De heer Pruisscher. Er zit nu zowaar ook cake en koek bij de koffie, dat maakt het gewoon wel wat interessanter.

De voorzitter. Dat snap ik, maar toch. Ga uw gang, heer Pruisscher.

De heer Pruisscher. Dank u wel, voorzitter. Tijdens de commissiebehandeling hebben we al stevig met elkaar gedebatteerd over de regels en ik richt mij nu even op de regels rond geitenhouderijen. Met name waar het gaat om bestaande bedrijven werd mondeling een voorstel gedaan door de gedeputeerde om de tekst aan te passen. Daar heb ik mij toen stellig tegen verweerd, omdat het argument voor de volksgezondheid ook uit beeld verdween. Maar die stelligheid,

vind ik, moet ook gepaard gaan met een kritische blik op deze problematiek. Dat heb ik de afgelopen weken gedaan en, voorzitter, met de nieuwe regels die in het voorstel van het college staan, wordt een moratorium voor de geitenhouderij ingesteld. Dat is nodig om gezondheidsrisico's te voorkomen, ook in afwachting van nader onderzoek, maar niet alleen wordt het verboden om een nieuwe geitenhouderij te vestigen, ook bestaande bedrijven worden in mogelijkheden beperkt. Door wijzigingen in bestaande situaties dus ook te verbieden, is het ook niet meer mogelijk om maatregelen te nemen die uiteindelijk de gezondheidsrisico's kunnen verkleinen en dat vinden wij niet goed. Ook in de toekomst kunnen we nieuwe wetgeving verwachten, die lijkt zich daar ook op te richten om verder criteria voor dierenwelzijn en bijvoorbeeld emissiereductiedoelstellingen te realiseren. Onze regels zouden ook daaraan niet in de weg moeten staan. Daarom, voorzitter, de afgelopen dagen rondom de voorjaarsvakantie ook overleg gehad met de ambtelijke ondersteuning, waarvoor veel dank, om hier een oplossing voor te vinden. Dat is een amendement geworden. De indieners stellen voor om in de regeling een bevoegdheid aan Gedeputeerde Staten te delegeren om in individuele gevallen van het verbod op bestaande geitenhouderij af te wijken. Dat kan alleen als uit onderzoek, bijvoorbeeld door de GGD, voldoende blijkt dat de gezondheid van omwonenden is geborgd. Daarbij moeten de maatregelen ook samengaan met winst voor het milieu, verdere verduurzaming, zoals bijvoorbeeld mest, energie en emissies van het bedrijf en daarvoor eventueel voorzieningen nodig zijn, de verbetering van het dierenwelzijn, een goede landschappelijke inpassing.

De voorzitter. Mevrouw Kleine Deters heeft een vraag voor de heer Pruisscher.

Mevrouw Kleine Deters. Ja, voorzitter, ik zag dat we gisteravond nog mail hebben gehad. In verkiezingstijd heb ik later de mail open, dus ik heb hem net kunnen lezen. Wat ik mij afvraag, voorzitter, is toch de aanpassingen die gedaan zijn en zoals het voorgelegd is in de commissie, en dat is bevestigd, dat die aanpassingen vanuit de volksgezondheid hebben plaatsgevonden, dat het rapport Veehouderij en Gezondheid van Omwonenden de basis daaraan heeft gelegd. Het ministerie van LNV heeft dat moratorium ingesteld. Daar hebben we een aantal debatten met de gedeputeerde over gehad. Op een gegeven moment zat daar bij de gedeputeerde ook twijfel, maar uiteindelijk heeft die bijstelling plaatsgevonden. Het ligt voor zoals het voorligt en nu begrijp ik echt niet, als mijn interpretatie klopt, dat u nu zegt: Die aanpassing, dat hoeft niet. Of, dat willen we toch bijstellen, omdat het rapport Veehouderijen daar onvoldoende rekening mee houdt, het ministerie onjuist is in het moratorium. Ik begrijp het echt niet, mijnheer Pruisscher, dat u nu zegt op basis van alles wat er ligt, toch deze aanpassing.

De voorzitter. De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher. Ja, voorzitter, dat is wel een hele algemene vraag die ik volgens mij net heb geprobeerd uit te leggen in mijn betoog, want de regels die wij voorstellen, zetten ook een slot op bestaande bedrijven en daarmee consolideer je dus de situatie die op dat moment daar is. En we, althans ik heb in mijn bezoeken en ook in de overleg, heb geconstateerd dat er juist ook maatregelen mogelijk moeten zijn die goed zijn voor het bedrijf, maar uiteindelijk ook bijdragen aan het verkleinen van de gezondheidsrisico's voor de omgeving. Daarvoor is deze aanpassing nodig en ik kan me voorstellen inderdaad van 'He, waar komt dit nou ineens vandaan?'. Nou ja dat zeg ik, in de afgelopen weken daarop beziend, maar er is mij verzekerd dat dit eigenlijk niet heel gek is, maar ook in andere provincies wel zo een afwijkingsbevoegdheid bestaat. Maar wellicht kan de gedeputeerde daar ook straks een duiding op geven. Ik weet niet of... Het kwam niet heel overtuigend over gezien de non-verbale communicatie van mevrouw Kleine Deters.

De voorzitter: Er is geen vraag in tweede instantie. De heer Bosch heeft wel een vraag voor de heer Pruisscher.

De heer Bosch: Ja, ik heb even een... Ik wacht even tot het onderonsje met onze gedeputeerde teneinde is. Goed, heb ik uw aandacht, mijnheer Pruisscher? Want dan heb ik nog een verduidelijkende vraag over het eerste punt rondom het onderzoek van de GGD. Want ik ben ook op bezoek geweest bij een geitenhouderij en daar werd mij ook aangegeven dat er een onderzoek gaande is van het RIVM. Dat duurt langer, omdat ze te weinig patiënten vinden om dat onderzoek uit te voeren. Wat gaat de regionale GGD, die ik hoog heb zitten qua onderzoekscapaciteit, maar wat kunnen die daar tegenover zetten? Om, zullen we maar zeggen, wel een uitzondering op al die regels mogelijk te maken?

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Voorzitter, er is mij inderdaad verzekerd dat de GGD juist in specifieke gevallen daar wel onderzoek naar kan doen en dan ook van de maatregelen kan men zien wat het effect is op de lokale gezondheid. Maar dat is ook zo zolang wij dus nog geen nieuwe algemene inzichten hebben, dat we dus via de GGD kunnen verzekeren dat de gezondheid van omwonenden geborgd is. Daar is de GGD wel de aangewezen partner voor natuurlijk.

De voorzitter: De heer Bosch in tweede instantie.

De heer Bosch: Waar haalt u die garantie dan vandaan? Daar ben ik wel even benieuwd naar, dat het op die manier... Kijk, ik ben geen GGD onderzoeker, dus dan ben ik ook wel graag... zou ik graag willen weten waar u die informatie vandaan heeft.

De heer Pruisscher: Voorzitter, dat ben ik ook niet. Maar zoals gezegd is dat ook, nou ja, het resultaat van het contact met de ambtelijke organisatie die ik afgelopen periode heb gehad, dat dit ook wel de gebruikelijke weg is om dat op deze manier te doen. Dus op die expertise vertrouw ik dan ook.

De voorzitter: De heer Pruisscher vervolgt zijn betoog.

De heer Pruisscher: Ja, voorzitter, want tot slot blijft voor ons in ieder geval het uitgangspunt van dit moratorium dus staan. U ziet niet dat wij een verbod schrappen in de regeling, dat blijft staan. Maar dat daar een afwijkingsbevoegdheid, voor Gedeputeerde Staten bijkomt, zodat een zorgvuldige en ook op maat gerichte afweging gemaakt kan worden. Voorzitter, dan ja, het is een tamelijk technisch en ingewikkeld stuk. Ik weet niet of u wilt dat ik het heel A4'tje voorlees?

De voorzitter: Nou, ik denk dat dat u... U heeft in uw betoog aangegeven wat de inhoud van het amendement is. U dient het amendement nu in. Het maakt deel uit van de beraadslaging. Hartelijk dank. Was u aan het eind gekomen van uw eerste termijn?

De heer Pruisscher: Dat was het einde van mijn betoog. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Dan gaan we naar mevrouw Vedder van het CDA. Gaat uw gang.

Mevrouw Vedder: Voorzitter, hij staat al... Ik heb nog maar twintig seconden zie ik.

De voorzitter: Dat zijn wel weinig.

Mevrouw Vedder: Wij zijn voor.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Vedder. Nee hoor, gaat uw gang.

Mevrouw Vedder: Dank, voorzitter. Ik doe nog even een kleine aanvulling op de bijdrage van mijn collega Pruisscher, want hij was jammer genoeg vergeten te vermelden dat dit amendement ook werd ingediend namens het CDA en de VVD. Kijk nou, dan heb ik dat alvast even voor u de honneurs waargenomen. Beste collega-Statenleden, stel, u bent geitenhouder en u wilt omschakelen naar biologische geitenhouderij. Niet met meer dieren, gewoon met de geiten die u nu heeft, maar dan biologisch. En uw voornemen wordt met gejuich ontvangen, want er is immers constant kritiek op de agrarische sector dat de omschakeling naar biologische niet snel genoeg gaat. Het is ook niet zomaar wat, omschakelen. Het vraagt een complete verandering van bedrijfsmanagement en meer vierkante meters per dier, dus grote investeringen. En het is spannend of die terugverdiend gaan worden, maar u gelooft in verduurzaming als weg naar de toekomst en waagt de sprong. Gelukkig staat er in de omgevingsverordening, en ik citeer uit de toelichting: Dat het mogelijk blijft de dierenverblijven te vergroten wanneer het aantal dieren gelijk blijft. Mooi. Zeg, gedeputeerde Vedelaar, u zit ontzettend door mijn spreektijd heen te tetteren. Ik hoop dat de voorzitter coulant is. Ik ga terug naar mijn bijdrage, maar...

De voorzitter: U heeft de paar extra seconden gekregen, ga uw gang.

Mevrouw Vedder: Maar, en ik citeer weer uit de toelichting: De uitbreiding van een dierenverblijf mag niet als gevolg hebben dat het bedrijf dichterbij kwetsbare functies wordt gesitueerd. En voorzitter, misschien is het mijn nuchtere boerenverstand, maar dat kan toch geen enkel bedrijf ook maar een millimeter opschuiven? Want er is in Drenthe toch geen windrichting te verzinnen waar, als je met een potlood een streep op de kaart trekt, je niet een keer, ooit, bij een object uitkomt? Voorzitter, had er dan niet moeten staan: het is verboden dierenverblijven te vergroten, ook als het aantal dieren gelijk blijft, punt. Maar dat staat er nu juist niet. De geest van de gedachte van dit artikel is namelijk, dat het bieden van meer ruimte aan de dieren mogelijk moet zijn, onder bepaalde voorwaarden. Alleen zijn de voorwaarden zo opgeschreven dat ze het eigen artikel ondermijnen. Voorzitter, daarom dienen wij van harte, met de ChristenUnie en de VVD, het amendement in om die ongelukkig opgeschreven voorwaarden te repareren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Vedder. Ik geef het woord aan mevrouw Zwaan van de VVD.

Mevrouw Zwaan: Ja, voorzitter, dank u wel. We kunnen bijna stellen dat het gras je spreekwoordelijk voor de voeten wordt weggemaaid, maar dat geeft niet. Voorzitter, in navolging van mijn collega van de ChristenUnie en mijn collega van het CDA is ook onze fractie blij met dit amendement en het werd net al gezegd, wij dienen deze dan ook mee in. Onze fractie is het zonder misverstand volkomen eens met de focus op dierenwelzijn en gezondheid van omwonenden, maar laten we dan de sector, in dit geval de geitenhouders, daarvoor dan ook die ruimte geven. Ruimte om te innoveren, te verduurzamen of te verplaatsen, als dat een win-win situatie blijkt te zijn. Met deze aanpassing in de POV doen we niemand tekort. Het moratorium blijft staan en aan het voorzorgsbeginsel wordt niet getornd. Er wordt geen uitzonderingspositie gecreëerd,

maar per situatie om maatwerk gevraagd en dat is heel wat anders. Voorzitter, ik kan kort zijn. Laten we dan ook die spreekwoordelijke geitenbok maar bij de horens vatten en gewoon doen wat nodig is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zwaan. De heer Bosch van de Partij van de Arbeid.

De heer Bosch: Ja, dank u wel, voorzitter, en dank voor de 45 seconden die ik krijg om mijn bijdrage te houden. Voorzitter, de reden dat de Partij van de Arbeid in de commissie heeft verzocht om van de wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening een B-stuk te maken, heeft voornamelijk te maken met onze overwegingen rondom de wijzigingen in de Ruimte voor Ruimte regeling. Een verruiming van deze regeling is iets waar de Partij van de Arbeid samen met enkele andere partijen in deze Staten om had gevraagd, onder voorwaarde dat projecten goed landschappelijk worden ingepast. Het voorkomt verrommeling van het landschap, gaat ondermijnende activiteiten tegen en biedt mogelijkheden om gebouwen die hun functie verloren zijn, te vervangen door woningbouw. En gezien de gigantische woningbouwopgave in Nederland moet wat de Partij van de Arbeid betreft de ruimte worden geboden aan out of the box oplossingen. Tijdens recente werkbezoek aan Bouwend Nederland in Hoogeveen kwam de wenselijkheid van het zoeken naar locaties waar de bouwopgave versneld kan worden om de woning crisis te lijf te gaan, nadrukkelijk aan bod. Dat betekent echter voor mijn fractie niet dat we ons landschap ongebreideld vol moeten bouwen. Natuur en landschap bepalen in hoge mate de ruimtelijke kwaliteit in Drenthe. Voorzitter, de PvdA vindt het positief dat het college op zoek is naar manieren om, ook in het buitengebied, meer ruimte te bieden voor het creëren van extra woningen middels de Ruimte voor Ruimte regeling. De PvdA ziet dit, in samenhang met de provinciale woonvisie, als een belangrijke invulling van de provinciale sturingstaken ten aanzien van ruimtelijke ordening, in samenhang met de gemeentelijke woonvisies en de door minister De Jonge gedane uitspraken rondom het versterken van de regie door de provincies en gemeenten rondom volkshuisvesting. Alhoewel de PvdA nog steeds van mening is dat er ruimte moet blijven voor kleinschalige woonvormen en initiatieven in meerdere, kleinere, betaalbare wooneenheden binnen een wat groter bouwvolume kunnen realiseren. Hebben we, na hierover ook wederom ambtelijk overleg hebben gehad, met de gedeputeerde Kuipers en Brink, hebben besloten om de voorliggende wijziging geen amendement meer in te dienen, dus de tegenovergestelde richting van de ChristenUnie. En als we daar toch over hebben, de gedeputeerde heeft in de eerdere behandeling van deze wijziging ook aangegeven dat er altijd ruimte blijft voor maatwerk. Dat is een van de redenen waarom wij niet op voorhand het amendement van de ChristenUnie zullen gaan steunen. Omdat, ja, op het moment dat bij het ene geen amendement nodig is en dat er altijd maatwerk mogelijk is, dan moet het wat ons betreft, voor de geitenhouderij op die manier ook mogelijk zijn. Tot zover in eerste termijn en ik zie een interruptie van het CDA.

De voorzitter: Mevrouw Vedder, gaat uw gang.

Mevrouw Vedder: Ja, dank, voorzitter. Ik denk dat er wel een klein verschil is tussen beide situaties, omdat bij de ene er niet een beperkende tekst in het artikel staat... Dat er zwart op wit staat 'het is verboden om', waar dat bij de geitenhouderij volgens mij wel zo is en mijn vraag zou zijn aan de Partij van de Arbeid, als de gedeputeerde straks in zijn eerste termijn beantwoordt dat het, wat u nu schetst van het 'maatwerk is nog altijd mogelijk en daar hebben we dan geen amendement voor nodig'. Stel de gedeputeerde kan straks duiden dat dat voor een geitenhouderij, gezien de tekst zoals die er nu ligt, niet het geval is, heroverweegt de PvdA dan zijn standpunt?

De voorzitter. De heer Bosch.

De heer Bosch: Nou, er ligt nog een tweede argumenten ten grondslag. Die heb ik nu niet genoemd, maar die kan ik nu in antwoord op uw interruptie geven. Kijk, het gaat er ook om welke signaal geven we met dit amendement, op dit moment, af richting die geitenhouders. Het gaat er primair om de gezondheidssituatie - we hebben een moratorium - vervolgens gaan zeggen: nou in in geval van dierenwelzijn mag u toch bijvoorbeeld een nieuwe schuur bouwen, want daar gaat het dan in dit geval om. Wat gaat er gebeuren op het moment dat uit allerlei onderzoeken blijkt dat het eigenlijk helemaal niet kan en dat het niet wenselijk is? Hoe staat die geitenhouder er dan op dat moment bij? Dus, daar zit nog een tweede aspect voor de Partij van de Arbeid onder, dat we zeggen: is het wel verstandig om met dit amendement nu dit signaal afgeven.

De voorzitter. Mevrouw Vedder in tweede instantie.

Mevrouw Vedder: Er zijn 11 geitenhouders in Drenthe en het is dus ook 11 keer een ander verhaal. Maar wat u daarmee zegt eigenlijk, is dat ook voor een geitenhouder waarbij de GGD zou concluderen: Als uw stal twee meter breder wordt dan dat hij was, levert dat geen gezondheidsproblemen op voor omgeving, doet u de deur wel op slot. Dat is eigenlijk een constatering, voorzitter, maar die wilde ik dan toch maar even maken.

De voorzitter. Dank u wel voor deze constatering. Ik zie dat mevrouw Zwaan ook in de aanslag staat voor een interruptie, gaat uw gang.

Mevrouw Zwaan: Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Bosch, ik hoor u dat dan inderdaad zeggen. Een beetje in aansluiting op mijn collega van het CDA, stel nou dat uit dat onderzoek blijkt dat, want de uitkomsten van dat gezondheidsonderzoek zijn er nog niet. Dat duurt al een aantal jaren. Er zijn te weinig patiënten op dit moment om daar een conclusie uit te halen. Maar als nu blijkt dat die gezondheidssituatie niet verslechtert, dan geven wij nu die ruimte niet. En dat is nou net wel de bedoeling, want we willen toch naar meer dierenwelzijn, we willen naar de gezondheid. Ik bedoel, het moratorium blijft staan. We veranderen... We gaan geen uitzonderingsposities creëren, we gaan het doen op basis van maatwerk en op basis van de feiten die er op dat moment liggen.

De voorzitter. De heer Bosch.

De heer Bosch: Ja, kijk, de Partij van de Arbeid ziet het als een moratorium en een moratorium betekent niet dat we permanent ergens een streep door zetten. Dat doen we in afwachting van de uitkomsten van het bredere RIVM onderzoek. Er is ook aangegeven door het RIVM dat de uitkomsten van het onderzoek begin 2024 verwacht worden. Dus, dan is de vraag: Waarom moet nu ineens, onder stoom en kokend water, dit amendement er nog doorheen? Dus daar kunnen we eigenlijk de redenatie van D66 nog wel even van stal halen: Waarom moet dit dan nu? Want het moratorium is in eerste instantie ingesteld vanwege de volksgezondheid, daar hebben we nog geen duidelijkheid over en daarom zeggen wij: Moratorium is niet in beton gegoten, dat betekent dat we wachten op de uitkomsten van het onderzoek. En als daaruit naar voren komt dat er verder geen volksgezondheidsproblemen zijn ten aanzien van de geitenhouderij, dan zijn wij de eersten die zouden zeggen: Ondernemer, doe wat u moet doen voor dierenwelzijn. Dat is het uitgangspunt van de Partij van de Arbeid.

De voorzitter. Mevrouw Zwaan nog in tweede instantie.

Mevrouw Zwaan: Dan doen wij dus nu wat nodig is en dat is nu wel de ruimte creëren, want daar wordt wel nu om gevraagd. En die mogelijkheid is er nu niet, omdat het elkaar dus tegenspreekt, precies zoals mijn collega van het CDA het aan heeft gegeven. Dus daarom is dit nu nodig.

De voorzitter. De heer Bosch.

De heer Bosch: Ja, ik kan er heel kort op antwoorden. De Partij van de Arbeid denkt dat, op dit moment, dit niet nodig is en dat volksgezondheid daarin leidend is. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel, heer Bosch. Ik ga naar de heer Bos van GroenLinks. Met een s aan het eind, niet met sch. Gaat uw gang. Mag ik ietsje meer rust in de Statenzaal?

De heer Bos. Dat geeft nogal wat reuring, grote geitenhouderijen.

De voorzitter. Ga uw gang.

De heer Bos. Voorzitter, dank u wel. Wat GroenLinks betreft, is het verzorgingsbeginsel, een verzorgingsbeginsel en een moratorium komt niet zomaar uit de lucht vallen. Voor wat ons betreft is er gewoon een hoog risico voor de volksgezondheid, die verband houdt met geitenhouderijen. Daarom neem je dus ook verzorgingsmaatregelen. Daarin zien wij geen ruimte voor uitzonderingen en daarin ook weer ruimte in de uitzondering die nu voorgesteld worden in het amendement, voor interpretatie van de verschillende termen, zoals milieu en dierenwelzijn. Wij zien niet in het huidige stuk wat voorligt, het slot wat er komt op bestaande bedrijven, want als er aanpassingen gedaan kunnen worden, kan dat altijd nog binnen de bestaande bouw. Dat kan zowel voor dierenwelzijn, dus als je meer ruimte wil geven aan dieren, kun je ook gewoon minder dieren houden, maar ook voor maatregelen die in de stad plaatsvinden. Wat ons betreft is het gewoon duidelijk: Het voorstel wat er ligt is volgens ons voldoende, het geeft helderheid. En het amendement ondersteunen wij dan ook niet.

De voorzitter. Dank u wel, heer Bos. Dan ga ik naar mevrouw Kleine Deters van D66. O, daar komt mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder. Ik heb maar kleine beentjes, ik loop niet hard genoeg. Ga uw gang. Voorzitter, wat mij heel erg puzzelt - dit is niet het goede woord, maar ik kom even niet op het goede woord - is het zinnetje in de toelichting en ook in de tekst zelf van het artikel: Het blijft mogelijk de dierenverblijven te vergroten bij een gelijkblijvend aantal dieren. In welke situatie zou de GroenLinks-fractie kunnen aanduiden wanneer dat kan, gezien de komma's die er achter staan, die eigenlijk zichzelf tegenspreken? Want waar ik volgens mij naar zit te kijken, is een artikellid wat zo is opgeschreven dat het zichzelf tegenspreekt. En volgens mij ben je dan geen betrouwbare overheid, want dan schrijf je geen transparante wetgeving en moeten we daar iets mee doen.

De voorzitter. De heer Bos.

De heer Bos: Ja, voorzitter, het wordt een beetje nu een vreemde discussie, want ik heb hier het artikel 2.14a voor mij en ik zie de tekst daar niet in staan, dat er de mogelijkheid is om het aantal dieren te vergroten.

Mevrouw Vedder: Nee, 'het is mogelijk het dierenverblijf te vergroten bij een gelijkblijvend aantal dieren', dus meer vierkante meters per dier. Dat is wat er staat.

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Ook die tekst zie ik niet in artikel 2.14a zoals voorgesteld.

De voorzitter: Dank u wel, allebei. Mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, voorzitter, dank u wel. Het lijkt wel hoe vaker we hierover spreken, hoe meer verwarring er ontstaat, want ik denk dat dit ongeveer de derde keer is dat het aan de orde komt. Eerst voordat hij de procedure in ging, toen de zienswijzen en nu het vaststellen. Maar voorzitter, wij hadden de indruk... D66 had de indruk dat we de vorige keer bespraken in de commissie, dat alles gewisseld was. We zijn verbaasd dat de ChristenUnie veronderstelt dat het ministerie van LNV met het opstellen van het moratorium, in hun ogen dan, een foutje gemaakt heeft waardoor het amendement voorligt, omdat dat teveel ingeperkt zou zijn, althans in jullie visie dan, is mijn indruk. Want anders kom je niet met een amendement om het uit te breiden. En dan sluit D66 zich helemaal bij mijnheer Bosch van de Partij van de Arbeid en mijnheer Bos van GroenLinks aan, dus dat zal ik niet herhalen. Het voorzorgsbeginsel wordt toegepast. Wij vinden het voorstel van het Ministerie erg verstandig. Maar als de toelichting van mevrouw Vedder van het CDA en mevrouw Zwaan van de VVD zouden kloppen, de interpretatie, dan heeft de gedeputeerde ons afgelopen commissies fout geïnformeerd, want de gedeputeerde heeft steeds gezegd: Er is maatwerk mogelijk met de tekst die nu voorligt. Hij is ook nog een keer gewijzigd na de zienswijze en bij verplaatsing is dit mogelijk. Dus, Voorzitter, daar zou ik graag ook antwoord op willen hebben. Van hoe zit dat nou dan eigenlijk? Ik had het idee dat wij nu het eens waren over de tekst. Nou, dat horen we dan graag. En wat betreft de prioritering die D66 de vorige keer heeft ingebracht wat betreft inbreiding boven uitbreiding, daar hebben we een brief van de gedeputeerde op gehad, die heeft bij de ingekomen stukken gestaan. Daar zijn we blij met het antwoord dat dat ook de lijn is als het gaat om vestiging van bedrijven, dat we eerst kijken naar inbreiding voordat we naar uitbreiding kijken, omdat we toch ook al heel veel leegstaande panden hebben. Nou, voorzitter, misschien ook wel meer vragen dan conclusies van mijn kant, maar D66 kan zich vinden in de tekst zoals die nu voorligt. Zonder wijzigingen en ik denk ook zonder het amendement, maar dat hoor ik nog even in tweede termijn graag.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. De heer Vorenkamp van de PVV.

De heer Vorenkamp: Ja, dank u, voorzitter. Ja, laat ik het eerst maar even over de geitenhouderij hebben, voorzitter, want dat is blijkbaar een hot item geworden. Voorzitter, wij waren het helemaal eens met gedeputeerde Brink, toen hij dus bij die uitbreiding van zeg maar de fysieke omvang van geitenhouderijen, en daarmee bedoel ik dus niet het aantal geiten, toen hij dat woord 'significant' wilde toevoegen. Daar waren we het helemaal mee eens en in feite is het zo dat het amendement wat nu voorgesteld wordt daar een vertaling aan geeft, dus dan weet u denk ik al wel wij er voorstaan met betrekking tot het amendement. Ik ga het zo kort mogelijk proberen

te doen. Ik heb met betrekking tot de Ruimte voor Ruimte regeling vragen gesteld aan de ambtelijke staf, omdat er een contradictie op een gegeven moment geconstateerd werd door mij in punt d, artikel 2.17, die zal hopelijk nog rondgedeeld worden. Even kijken... Dan het laatste punt, de grote ruimtevragers, wilde ik nog even wat over zeggen. Daar heb ik in de commissie Omgevingsbeleid natuurlijk ook al het een en ander over gezegd. Wij willen in ieder geval niet dat die grote ruimtevragers als ze toegelaten worden op grote schaal, op enige schaal, dat dat niet gaat leiden tot Noord-Brabantse toestanden waarin wij over de snelweg rijden en helemaal ingepakt zijn, links en rechts door grote blokkendozen. Dat willen we nu in Drenthe en ik denk ook dat de toeristen dat ook niet willen, onze bezoekers, die zullen dat vast niet op prijs stellen, want ze hebben al te maken met heel veel zonne-akkers links en rechts als ze Drenthe binnenkomen en naar de plaats van bestemming gaan. Nou, daar word je ook niet vrolijk van, tenminste ik heb niemand gehoord die gezegd heeft: Geweldig, dat mooie uitzicht op al die zonne-akkers. Maar goed, dat is een ander punt. Voorzitter, hier wil ik het bij laten. In principe stemmen we in met de POV en ook met het amendement... met de wijziging van de POV en ook met het amendement.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. En tot slot komt... Neem me niet kwalijk. Mijnheer Vorenkamp, in de achteruit. Ja, heel goed. De heer Bosch van de Partij van de Arbeid heeft een vraag voor u. De heer Bosch.

De heer Bosch: Ja, ik wilde net als mijnheer Vorenkamp eens voelen hoe het voelt om in het laatste moment nog eens naar de interruptiemicrofoon te rennen. Nee, ik heb even een vraag aan de heer Vorenkamp. Hij geeft net aan dat hij wil niet, zoals in Brabant of andere provincies, als hij over de snelweg rijdt, dat hij langs allerlei blokkendozen rijdt. Nou, ik denk dat we daarin elkaar een hand kunnen schudden. Maar ja, ik ben wel een beetje in de war, want aan de ene kant zegt u: Nee, economie, economie, economie gaat voor. We hebben gisterenavond nog een natuurdebat gehad. Economie gaat altijd voor natuur, maar u wilt, als u op de snelweg rijdt, wilt u landschap kunnen zien. Maar hoe verhoudt zich dat tot het standpunt van de PVV dat het eigenlijk altijd economie, economie, economie is? Want dan zou u dan moeten toejuichen dat we heel veel werkgelegenheid daarmee hiernaartoe halen. Dus, kunt u mij dat even het kort toelichten?

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: We zijn ook niet tegen die grote bedrijven, we willen alleen dat ze op de goede plek neergezet worden, dus dat is punt één. En u heeft ook nog een misverstand. Een ander misverstand probeert u het leven te roepen, namelijk dat wij tegen de natuur zijn. Wij zijn niet tegen de natuur, wij zijn grote natuurliefhebbers. Alleen, de formalisering van de natuur en de formalisering van allerlei regelgeving omtrent de natuur, ik noem maar even de stikstofregels. De juridisering daarvan, onnodig allemaal. De natuur staat er prima voor. Prachtig. Natuurlijk zijn er veranderingen in de natuur. De natuur verandert, dat heet namelijk dynamiek. De natuur is dynamisch. Bij droogte verdroogt de natuur, dan gaan er bepaalde beestjes en plantjes weg, er komen andere beestjes en plantjes voor terug en bij natheid gaan de beestjes en plantjes dood en komen er weer andere plantjes en beestjes voor terug. Ik ben een aantal... Nou ja, ik denk twee jaar geleden of zo, of drie jaar geleden, bij een bijeenkomst geweest van allemaal ecologen. Daar zat ik zo een beetje...

De voorzitter: Zou u iets gecompromeerder kunnen antwoorden? Ja, het kan interessant zijn, maar het moet wel een beetje van de orde zijn. Kom op. Een korte beantwoording graag.

De heer Vorenkamp: Ik zal het dan bij één regel houden. Die ecologen waren het allemaal met elkaar eens, die biologen dus, waren het allemaal met elkaar heeft: Dynamiek in de natuur, dat leidt tot een veel mooier en betere... en veel meer biodiversiteit dan wanneer je gaat conserveren en probeert de natuur op een bepaald niveau te houden door middel van krampachtige maatregelen.

De voorzitter: De heer Bosch heeft nog een vraag in tweede instantie.

De heer Bosch: Ja, volgens mij ging mijn vraag niet specifiek over natuur, maar over wat u zelf aanhaalt, namelijk de blokkendozen. En u zegt: Ja, dat moet op andere plekken ingepast worden. En de vraag van mij is van ja, hoe gaat u dat dan, zullen we maar zeggen, hoe wilt u het dan wel zien? Is mijn wedervraag, want dan is het ook hom of kuit, want het moet ergens ingepast worden. Het mag niet op landbouwgrond van de PVV, want dat is heilig verklaard. Dus waar gaan we dat dan doen, is mijn vraag.

De voorzitter: De heer Vorenkamp. Kort. Kan het kort?

De heer Vorenkamp: Er zijn op dit moment bedrijventerrein aangewezen. Als ik een door Drenthe heen rijdt, dan zie ik bedrijventerreinen waar heel veel ruimte nog is, ook bij mij in de omgeving, heel veel ruimte nog is om hele grote bedrijven neer te zetten. Die ruimte moeten we gebruiken en dan gaan we niet... Wat wij dus niet willen, is dat we zeggen: Dan gaan we eventjes strookjes, langs de A28 bijvoorbeeld, of langs de A37, reserveren voor grote blokkendozen, omdat ze daar mooi staan of omdat ze snel bij de snelweg kunnen zijn. Dat gaan we nu doen, tenminste niet met de PVV.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vorenkamp. Tot slot, de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal. De heer Schoenmaker, gaat uw gang.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Allereerst, als ik hier zo sta, vind ik het ontzettend mooi als ik recht voor me uitkijk en ik zie daar een complete fractie van de SP zitten. Dat is een ontzettend mooi iets zo aan het eind van deze periode. Het gaat u goed. Ja, vandaag ook wel verrast. We hebben dit onderwerp natuurlijk in de commissievergadering besproken een tijdje geleden en toen had ik dit amendement niet verwacht. Dit amendement kwam vanmorgen ook vroeg bij ons. Ik heb hem niet kunnen overleggen met onze achterban en daarom dienen wij hem niet mede in. Maar uw woorden waren zeer helder en u heeft het juridisch getoetst. Dat sluit eigenlijk geheel aan waar de inspreker in de commissievergadering eigenlijk al om vroeg: Kijk naar de situatie. Je hebt het over eenzelfde situatie qua dieren, geen uitbreiding van dieren. Ik heb toen goed gehoord hoe de gedeputeerde daar antwoord op gaf van: Jongens, als je twee meter verder komt of tien meter verderop, of twee kilometer, waar hebben we het over? Het aantal dieren wordt niet uitgebreid. De POV zullen we zeker mee instemmen. Ruimte voor Ruimte regeling, hebben we toen al iets van gezegd, zijn wij ontzettend blij mee, maar dit amendement ondersteunen wij van harte en ik gaan ervan uit dat de gedeputeerde zo meteen daar ook heel positief over zal zijn, want dit is volgens mij precies wat we zoeken. Ruimte voor deze ondernemers, waardoor er geen gezondheidsrisico's ontstaan en ik vind het belangrijk dat de GGD toch blijft bekijken of het wel of niet kan. Dus het is geen wensdenken, het is echt wel gefundeerd. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel, heer Schoenmaker. We zijn aan het eind gekomen van de eerste termijn van de zijde van de Staten. Ik kijk naar de gedeputeerde Brink voor de bijdrage vanuit het college. Ga uw gang. Een beetje naar beneden.

Gedeputeerde Brink. Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, allereerst dank voor mijn gevoel van heel veel fracties hebben een aantal kleine puntjes hier met elkaar besproken. Die kunnen wel heel belangrijk zijn voor een individu, maar ik constateer ook dat er brede steun is voor een aantal wijzigingen die we in onze POV nu voorstellen. Voorzitter, dat is denk ik goed en de complimenten aan onze ambtelijke organisatie die dit goed voorbereid heeft. Voorzitter, ik had ook wel iets, ik denk van ja, in verkiezingstijd worden veel dingen wat groter gemaakt. Tegelijkertijd denk ik, soms zijn ook dingen niet politiek, maar wel 'hoe ga je ermee om en hoe is het gevoel'? Ik kom daar zo nog even op terug. Ik wil eerst even de fracties bij langsgaan. De heer Pruisscher kwam met het voorstel over een stuk wat we eigenlijk inderdaad in de commissievergadering al breed met elkaar besproken hadden, en wat ik toen, voor mijn gevoel, enigszins wat ruimte gesproken heb. Maar let wel, ik heb ook geluisterd en dat is ook een beetje wat ook van mij verwacht mag worden. Als de Staten vinden dat er op zich dat voorzorgbeginsel zodanig is, heb ik ook gezegd, komen wij niet met een ander voorstel. Mevrouw Kleine Deters kwam er ook mee. Dat was ook de ruimte die ik had. Nu ligt er een voorstel van het college zo die is en dat is ook hetgeen waar ik voor sta. Tegelijkertijd komt er een amendement om toch te kijken en ik zie het toch maar even, er is bezoek geweest en wat is nu de intentie en wat is nu de geest van wat je met elkaar wilt bereiken? Mevrouw Vedder van CDA sprak daar ook over. Voorzitter, ik geef maar aan, wij hebben in het college... willen wij het moratorium vormgeven. Een moratorium die uitgaat van het voorzorgbeginsel, zoals hier in Staten dan ook breed is neergelegd. Dat is nog steeds waar wij als college voor staan. Er werd ook de vraag gesteld van om nu het stuk vanuit de GGD, hoe dat erin gekomen is. Ik kan u melden, wij hebben... Toen wij hoorden dat er een amendement kwam, heb ik ook gezegd van: Nou, ik moet wel een amendement zijn wat ook een beetje past in het zien van hoe wij met elkaar de juridische regels hier hebben. Toen is ook inderdaad gekeken en dat is misschien wel goed om te melden, want de heer Pruisscher had het er ook over. Ja, er is ook hier intern gekeken naar een heel aantal verordeningen, meerder dan 30, maar in een 25 kwam wel het woord GGD voor, die bij uitzonderingen dit mogelijk zou maken. Dat is hetgeen wat de stand van zaken is. Ik heb in de commissie gezegd wat ik gezegd heb. Ik ga hier alleen aangegeven het college, nu, heeft dit stuk aan u voorgelegd, er is ook intern over gesproken en wij laten het oordeel over het amendement aan de Staten om hier wel of niet in een mee te gaan. Dat is even de stand van zaken wat mij betreft, met betrekking tot een amendement.

De voorzitter. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters. Ja, voorzitter. Nee, dat is dat is helder. D66 staat ook nog steeds achter het voorstel zoals het voorligt. Zou de gedeputeerde toch antwoord kunnen geven op de vraag? Mijnheer Pruisscher gaf aan, of de indiener van het amendement gaf aan, dat de GGD dan per aanvraag een onderzoek zou kunnen leveren. Kan de GGD dan leveren waar het RIVM niet toe in staat is? Zou u daar ook nog antwoord op willen geven?

De voorzitter. De heer Brink.

Gedeputeerde Brink. Er is in ieder geval de GGD, is degene die de Volksgezondheid kan toetsen en ons beeld is, ook gezien de... niet de jurisprudentie, maar wel het onderzoek dat gedaan is

hoe ook in andere reglementen dit met elkaar verwoord is, gaan wij ervan uit als de GGD gevraagd wordt om te kijken van, het gaat even over die bestaande veehouderijen en ik heb al eerder gezegd, we hebben... mevrouw Vedder gaf het ook aan, het gaat over 11 of 12 geitenhouderijen. In een situatie waar een oude, bestaande stal eventueel verbouwd zou moeten worden, kun je het nu lezen, ook al zet je hem twee meter verderop dan zou je dichterbij een kwetsbare functie moeten komen. Want u sprak ook over de ruimte, nou de Ruimte voor Ruimte... of, de ruimte die er is in de Ruimte voor Ruimte regeling is wat ruimer, want dan kunnen we met bijzondere woonvormen wel iets meer. Maar dit artikel gaf inderdaad expliciet aan als u dichterbij een kwetsbare functie komt, dan is het niet mogelijk en dan zou twee meter dichterbij een kwetsbare functie. Nou, dat is een beetje waarvoor mijn gevoel het amendement over gaat. Ik heb al gezegd: dat laten wij aan het oordeel van de Staten, want daar is de ruimte niet. En wij gaan er wel vanuit dat de GGD ons, of diegenen die een aanvraag doet, die het dan ook moet onderbouwen en die ook dan maar tegen de GGD moet zeggen van: Nou, hetgeen wat ik wil, is dat negatief voor de volksgezondheid? Dat dat kan. Daar gaan wij van uit en daar heb ik voldoende vertrouwen in.

De voorzitter. Mevrouw Vedder heeft een vraag voor de heer Brink.

Mevrouw Vedder. Misschien ben ik wel een beetje voor mijn beurt, want u bent net begonnen aan een alle partijen, maar we hebben het nu over het amendement. Voorzitter, ik zou aan de gedeputeerde willen vragen, ik zie... En ik heb de tekst meegenomen vanwege de reactie van GroenLinks net, artikel 2.14a lid 1. Daar staan zes verboden. Eén ervan is een verbod, komma 'indien'. de rest is een verbod, punt. Verbod, punt. Verbod, punt. Eén van die zes zegt: het is verboden om, indien. Dus daar zit een haakje en in de toelichting, dat is pagina 12 uit mijn hoofd, want dat is altijd fijn met die juridische teksten, dat er dan een toelichting bij zit. Die is ook onderdeel van dit voorstel, volgens mij. Is ook onderdeel van dit voorstel voor de mensen in het veld die deze gaan lezen en dan gaan interpreteren op hun bedrijfssituatie, staat: Tevens blijft het mogelijk de dierenverblijven te vergroten wanneer het aantal dieren gelijk blijft. En dan komen die twee voorbehouden die daaraan vastzitten. En nou is mijn vraag aan de gedeputeerde: In welk scenario kan een geitenhouder nou aanspraak maken op dit artikel, op de ruimte die hier wordt geboden? Want ik zie hem namelijk niet. En als de conclusie is dat die ruimte er niet is, dan hebben wij een artikel opgeschreven dat juridisch gewoon niet klopt, en we een wortel voor de neus van iemand bungelen die niet bestaat.

De voorzitter. De heer Brink.

Gedeputeerde Brink. Ja, voorzitter, ik zie nog... maar ik wil allereerst antwoord geven. Voorzitter, wij hebben gezegd, ook in het artikel, wij zeggen met verplaatsing, als daar de volksgezondheid op verbetert en zit je heel dicht bij bebouwing, dan is het mogelijk om te verplaatsen. We hebben ook aangegeven dat we dus daar met elkaar wat ruimte willen geven. En in dit artikel is inderdaad bedoeld, op het moment dat het niet schadelijk voor de volksgezondheid is, als je dat kan aantonen. Nu is er een verduidelijking vanuit het amendement komt, dat u zegt van nou, als er dan ook kunnen aantonen met een rapport van de GGD zou dat voldoende kunnen zijn. Want het klopt als je zegt van nou, als ik een aantal meters opschuif, kom ik dichterbij een kwetsbare functie. Alleen, het moet aangetoond worden voor de volksgezondheid. Nou ik denk dat dit artikel wat misschien toegevoegd wordt - het is aan u - kan daar misschien wat meer helderheid over geven.

De voorzitter. Mevrouw Vedder in tweede instantie nog kort.

Mevrouw Vedder: Ja, maar dan moeten we toch de conclusie trekken dat zonder dat amendement, hoe dit artikel nu is opgeschreven eigenlijk in zichzelf niet kloppend is? Overigens die verplaatsing waar u het over had, is artikel 2.14a lid 2. Ik heb het over lid 1 en over de toelichting over lid 1. En wij scheppen hier de illusie naar een geitenhouder dat er, als zij voldoen aan die twee voorwaarde, dat er dan mogelijkheid is voor vergroting. Alleen in de kern is het niet mogelijk om je überhaupt te kunnen houden aan de voorwaarden. Dus het is eigenlijk wel... Ja, ik vind... Ik vind dat eigenlijk geen... niet fijn dat we op deze manier regels opschrijven als we dat op die manier naar onze inwoners...

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ik trek de conclusie, als ik ook even zie de discussie die wij in de commissie gehad hebben, zeg ik nog maar heel eerlijk, dat iedereen het toen eens was met hetgeen zo hier voorgesteld is, waar ik misschien zelf nog wel wat ruimte bood, zegt van: Nou, zo zou het kunnen. Nu ligt er een amendement en ik snap het amendement als persoon heel goed. Tegelijkertijd verdedig ik het stuk wat er ligt vanuit het college en ik laat oordeel Staten over het amendement. En ik denk dat het aan u is om daar nu... Wilt u er wat meer helderheid in? Als u dat zo voelt, dan is het aan u en ik heb van de CDA-fractie maar ook aan de andere fracties gehoord dat daar behoefte aan is. Nou, dat zien we dan in de stemming.

De voorzitter: De heer Bosch van de Partij van de Arbeid.

De heer Bosch: Ik ben ook op bezoek geweest bij een van de geitenhouderijen bij mij om de hoek, maar ik ga even advocaat van de duivel spelen. Dan heb ik een vraag aan u. Stel nu dat uit dat, tijdens het moratorium, dat uit het onderzoek komt 'er kleven inderdaad grote gezondheidsrisico's aan een geitenhouderij' en die cirkel moet verruimd worden van twee naar drie kilometer. En de agrarische ondernemer heeft net vanuit dierenwelzijn, of welk punt dan ook, een nieuwe stal neergezet. Gaan wij dan als provincie, zal zeggen, de financieel de bietenbrug op? Want wij hebben immers onder bepaalde voorwaarden toch ruimte gegeven ervoor, of is dit gewoon ondernemersrisico en zoek het dan verder maar uit? Want wat ons betreft moeten we dan ook de ondernemer gedurende het tijdelijk moratorium daarvoor in bescherming nemen.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, ik snap wat de heer Bosch bedoelt, maar laat helder zijn. Twee dingen, dat is: het is in onderzoek en u zei in uw betoog ook in het begin 2024 wordt er misschien wat meer duidelijkheid verwacht. Laten we hopen dat dat zo snel mogelijk komt. Twee uitkomsten kunnen er zijn: Het is niet schadelijk, zou je bijna zeggen dan moeten we onze POV weer aanpassen en aan kan, indien de Staten dat willen, kunnen we het moratorium er weer uithalen. Indien het voor de volksgezondheid wel schadelijk is, dan zullen we dan wel het moratorium... Denk ik dan maar even gaan, ik ga er niet meer over, maar zul je het moeten vertalen in wettelijke regelingen. Dat je zegt van: Nou, volksgezondheid hebben we hoog in het vaandel en het is een gewoon een blijvend artikel en dan zul je dan op dat moment moeten kijken van wat voor afstandscriteria horen daarbij. Ik heb op dit moment niet de aanleiding, als ik even toch kijk, wat is de situatie in Drenthe? Die werd ook net even geschetst, we hebben het over 11 bedrijven, een aantal bedrijven zal dit niet van toepassing zijn. Die hebben vrij nieuwe gebouwen en is dit niet van toepassing. Als een stal op het huidige, want daar hebben we het over, als je op de huidige inrichting, een stal verplaatst van 20 à 30 meter, want daar praat je dan over, kan

ik me niet voorstellen dat daar... Het is altijd ondernemersrisico, maar opnieuw geldt, ik het toch nog maar een keer en ik weet dat ik dan misschien wel weer mensen opnieuw naar de microfoon toe roep en dat is niet de bedoeling zeg ik op voorhand maar even, maar bestaande situaties, dat hebben we bij de lelieteelt ook gehad, maar bestaande situaties worden ook nu ook door het Ministerie niet getornd. En laat dat helder zijn en ook de huidige geitenhouderij is dan een bestaande situatie. Dus ik denk dat we met elkaar het niet groter en niet zwaarder moeten maken dan het is. Dat is even de situatie zoals ik hem zie, voorzitter. Ja...

De voorzitter. Nee, nee, nee, er gaat iemand thee halen. Dat gaat dus niet... Behalve mevrouw Kleine Deters, die gaat wel een vraag stellen aan de heer Brink. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters. Ik deed al een stap achteruit. Ik dacht dat mijnheer Schoenmaker ook naar de interruptiemicrofoon liep. Gedeputeerde, zegt u dan daarmee dat de motie ook eigenlijk volstrekt overbodig is? Omdat u opnieuw de uitleg geeft zoals u die ook in de commissie heeft gegeven, en daarmee antwoord geeft op mijn vraag van dat vanuit de bestaande situatie die ruimte er wel is. Want dat zou betekenen dat het amendement echt overbodig zou zijn.

De voorzitter. De heer Brink.

Gedeputeerde Brink. In tegenstelling tot wat ik net zei bij de Ruimte voor Ruimte regeling, waar je nog een aantal vrijheden hebt als college bij bijzondere woonvormen en dat soort zaken, daar heb ik ook met de Partij van de Arbeid over gesproken, want die wilde juist daar kijken van, wat zijn de mogelijkheden en hoe kunnen we juist ook voor kleinschalige woningbouw, wat meer huizen, maar wat kleinere huizen kunnen doen? Heb je daar wat mogelijkheden toe? Ja, daar is enige ruimte. Bij dit artikel, het moratorium komt niet aan bestaande veehouderij. Als u zegt, als een bedrijf zegt: Ik heb een bestaande stal, maar ik wil hem toch vergroten, vernieuwen, meer dierenruimte, ik wil misschien op een andere manier de stal kunnen en uitmesten of met machines erin kunnen, en je verplaatst hem, maar je komt dan dicht bij een kwetsbare object, en dat is in dit geval qua volksgezondheid, woningbouw. Dan zou dit artikel dat kunnen bemoeilijken. Dat is ook waar de heer Pruisscher over sprak. Dat is de situatie. Voorzitter, ik denk dat ik daar voldoende over gezegd heb. Rest mij nog, want daar wil ik toch nog aangegeven. Er is nog een artikel en is artikel 2.17 en de heer Vorenkamp sprak daarover en dan hebben we het over de Ruimte voor Ruimte en ik hoop dat u met elkaar.... Ik heb hem ook bij me, ik heb hem zelfs uitgeprint, want in artikel 2.17 wordt gesproken over bestaande gebouwen. Indien u daar woningen wilt... Iemand daar woningen wilt plaatsen. Daar staat in lid c: Het ruimtelijk plan ten minste zes woningen mogelijk maakt en niet gepaard gaat met bouwactiviteiten. Dan is de vraag: Hoe kunt u... Hoe kan iemand zes woningen bouwen in een bestaande situatie waar je geen bouwactiviteiten mag doen? Dit is de bedoeling. Er staan ook wel een beetje in de toelichting, dat het is dat je wel in de bestaande... Het casco gebouw woningen kunt realiseren, maar er mag geen woningen naast of bij komen. Mijn voorstel en ik wil het u graag toelichten. Ik wil, ik heb het ook bij me, om voor bij het artikel, dus 2.17 lid c, voor het bouwactiviteiten 'externe' bouwactiviteiten te zetten, zodat het helder is dat er natuurlijk wel gebouwd mag worden en om die zes woningen, of vijf, of vier mogelijk te maken. Maar dat het niet mag dat u daarnaast ook nog gaat bouwen. Dat is graag, voorzitter. Ik weet dat er normaal gesproken wordt een amendement ingediend door andere partijen, maar ik zou toch willen vragen, want de PVV heeft daar denk ik terecht een opmerking over gemaakt, om die mee te nemen. En ik wil hem graag uitdelen met een amendement, zodat hij hier ook gewijzigd zou kunnen worden. Voorzitter, dan rest mij nog... Er is iets gezegd over grote ruimtevragers. Ik heb vanmorgen een hele discussie gehad met drie ministeries, drie ministers, ook over grote bedrijven en industrieterreinen. Ik denk dat

we daar met elkaar dezelfde discussie willen. Mevrouw Kleine Deters begon er ook over. We zijn het erover eens: Eerst, als het kan, op bestaande bedrijventerreinen. De heer Vorenkamp sprak erover, nou, wij zijn het daarover eens. Dat is ook de intentie, zo is het ook verwoord in het POV. Ik ben blij met de opmerkingen die er gemaakt zijn, ook door de Partij van de Arbeid, maar we zullen daar zeker vinger aan de pols houden als het gaat om de Ruimte voor Ruimte regeling, om daar te gaan kijken: Wat is de mogelijkheid en wat kunnen we? Want ik denk dat we daar toch wel een aantal slagen maken. En landschapontsierende bebouwingen weg, nou ja, misschien toch ook met criminele activiteiten die anders mogelijk worden en er is behoefte aan woningbouw. Is goed afgestemd met collega Kuipers. Ik denk dat hier een mooie POV voorligt, een wijziging daarvan en het is aan u straks om om te gaan met het amendement. Ik zou daar het woordje extra graag willen toevoegen, want dat geeft denk ik iets meer verduidelijken en recht aan de opmerking van de PVV. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Ja, heer Brink, even voor de helderheid. U wilt een woord toevoegen en kijk, dit maakt deel uit van de beraadslaging, dus in de handelingen, zal ik maar zeggen, in het verslag wordt dit natuurlijk opgeschreven. Maar u heeft ook nu echt een wijzigingsvoorstel?

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, dat is wat mij betreft even aan de vergadering, want ik besef me... Ik had het nog trouwens ook... Ik denk, misschien is het veel handiger dat ik doe, dat de heer Vorenkamp het zelf had ingediend, dan had hij kunnen zeggen: Ik heb een amendement en ik ben het ermee eens. Zo hebben we het niet afgesproken. Als u mij toestaat, doen we bij die artikel 2.17, u zegt van: Nou, voeg dat het woordje extra toe en als iedereen het ermee eens is, kan dat zou zijn. En ik denk dat dat...

De voorzitter: Het is wel heel pragmatisch, daar ben ik altijd wel van, maar... Ik ook, voorzitter. Even voor de helderheid. Nee, we gaan het even ordentelijk doen, pas op. Ik stel voor dat de heer Vorenkamp zo een klein amendement maakt en dat u hem daar even bij helpt, heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Het ligt er.

De voorzitter: O, het ligt er. Er ligt alleen maar... Ja, de heer Vorenkamp kent zelf de tekst nog niet.

Gedeputeerde Brink: Jawel. Voorzitter, dit is...

De voorzitter: Leden van de Staten, leden van GS, ik schors de vergadering voor vijf minuten en dan daarna, even voor de helderheid, schors ik de vergadering iets langer voordat we aan de moties beginnen. Dus ik schors nu even voor vijf minuten, want ik wilde het even netjes afronden.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter.

Gedeputeerde Brink: Net vijf minuten voor de vergadering kwam dit aan de orde. Daarom ben ik ook even met de heer Vorenkamp eruit geweest en ik vind het dan netjes als je op zich een punt hebt, dat het een verduidelijking is, dat we dat met elkaar nu ook zo vaststellen.

De voorzitter: Dat is op zichzelf prima, maar dan wel op een mooie manier. Wil mevrouw Kleine Deters nog een ordevoorstel doen? Ga uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, voorzitter, mag ik verzoeken om dan nu toch de schorsing even iets langer te doen, want wij gaan ons wel beraden als... en dan hebben we nog tijd om het amendement nog een keer goed te lezen. We hebben even met onze eigen beleidsmedewerker contact gehad en dan willen we toch kijken, want als het amendement wel aangenomen wordt, zal waarschijnlijk ons standpunt ten aanzien van het voorstel wijzigen. Dus ik wil wel even de tijd hebben om dat ook goed te kunnen beoordelen en te bespreken.

De voorzitter: Hoeveel tijd heeft u daarvoor nodig?

Mevrouw Kleine Deters: 10 minuten, 12 minuten moeten we dat kunnen redden, maar dat doen we het in één keer.

De voorzitter: Prima. Dan schors ik de vergadering tot 15:40.

De voorzitter: Dames en heren, ik heb zojuist een knikje gezien van de heer Vorenkamp. Dus ik ga ervan uit dat hij het amendement nu kan voorlezen en dat doet hij achter het spreekgestoelte. En daarna inventariseer ik of iemand daar nog een opmerking over wil maken, dat doen we dan niet meer achter het spreekgestoelte. Als dat niet het geval is, kijk ik nog even naar de gedeputeerde en daarna proberen we tot een afronding te komen. Heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ja, dank u, voorzitter. Ik zal hem heel kort toelichten.

De voorzitter: Ik heropende overigens de vergadering, dus dat betekent dat iedereen ook even weer een beetje stil moet zijn. Dank u wel. Oké.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. ik zal het amendement heel kort even toelichten, want ik kwam vanmorgen achter dat er in artikel 2.17, lid 4, sub c, dat daar een interne tegenstrijdigheid in te constateren viel, want het is namelijk niet mogelijk, en dat weet iedereen eigenlijk met zijn gezonde verstand, dat je geen interne verbouwingen kan doen. Dus bijvoorbeeld breekwerk, en een nieuwe herbouw van de binnenkant van een woning, zonder dat er bouwactiviteiten plaatsvinden. Vandaar het volgende amendement, opgesteld door GS en ingediend door...

De voorzitter: Kun je zien...

De heer Vorenkamp: Sorry.

De voorzitter: Kun je zien hoe GS altijd in de hulpstand staat, fantastisch toch! Ingediend door de PVV. De heer Vorenkamp vervolgt zijn betoog.

De heer Vorenkamp: Wij stellen het volgende amendement voor: De wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 artikel 2.17, als volgt te wijzigen: in het derde lid, wordt het vierde lid ingevoerd en dat wordt gewijzigd dan vervolgens onder sub c, waarin voor het woord 'bouwactiviteit' het woord 'externe' toegevoegd wordt. In artikel 3.16, dat betreft overigens de Omgevingsverordening Drenthe 2023, artikel 1 onderdeel d, artikel 3.16. Dit wordt als volgt gewijzigd: in artikel 4, sub c, wordt voor het woord 'bouwactiviteiten' het woord 'externe' toegevoegd. Namens de fractie van de PVV.

De voorzitter: Het amendement is ingediend, maakt deel uit van de beraadslagingen. Ik kijk even of er nog leden van de Staten in tweede instantie willen reageren. Ik ga de lijst af. De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Vanaf de plek dacht ik, voorzitter?

De voorzitter: Ja, als u van uw plek wil doen, graag.

De heer Pruisscher: Is prima. Ja, voorzitter, want om even terug te komen op het amendement, dat houden we gewoon in stand en komt ook wat ons betreft in stemming. Wat ik daar wel over zou willen opmerken is dat de insteek van onze fractie in ieder geval wel is dat volksgezondheid hier ook echt primair bovenaan blijft staan. Dat ziet u ook in de artikelen terug. Zelfs waar er ruimte is voor GS om af te wijken, kan dat alleen als dat uit onderzoek blijkt dat de volksgezondheid niet in het geding is en zelfs bij de beoordeling betreft GS onder a nog weer een onafhankelijk onderzoek, al dan niet van de GGD. Dus dat staat echt primair vooraan, om inderdaad bestaande geitenhouderijen ruimte te geven. Dus dat is, dat blijft zeer beperkt, maar wel mogelijk. Dus met die kanttekening, voorzitter, kunt u verder. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, heer Pruisscher. Heeft mevrouw Vedder nog behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw Vedder: Ja, dank, voorzitter. En in navolging van de woorden van de ChristenUnie fractie staat ook voor het CDA de volksgezondheid bovenaan. Daarom kunnen we ook goed leven met het moratorium voor de geitenhouderij, voor het aantal geiten en het aantal bedrijven. Maar daar waar het zonder nadelige gevolgen voor de volksgezondheid mogelijk is om met een gelijkblijvende veestapel op een bedrijf te verduurzamen of te verbeteren op dierwelzijn, zouden wij het toejuichen als die ruimte er is en daarom zijn wij ook voor het amendement.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Vedder. Mevrouw Zwaan van de VVD, nog behoefte?

Mevrouw Zwaan: Dank u wel, voorzitter, ik sluit mij volledig aan bij de vorige twee sprekers. Dank u wel.

De voorzitter: Glashelder. De heer Bosch van de Partij van de Arbeid.

De heer Bosch: Ja, ik moet constateren dat de politiek een interessant vak is, want wij hebben het amendement nog een keer besproken met onze coalitiepartners. We zijn hier zeer over verbaasd. We staan nog steeds niet te juichen over dit amendement, maar we zijn wel een consequente partij en op het moment dat wij tegen dit amendement gaan stemmen, dan moeten wij ook tegen dit voorstel gaan stemmen en wij vinden dit in zichzelf een goed voorstel, omdat wij de Ruimte voor Ruimte regeling ook willen verzilveren. En we hebben nog een keer ook met de indiener, of ja indieners van het amendement gesproken. Als wij op deze manier duidelijk naar voren krijgen dat volksgezondheid altijd voorop staat, dan moeten wij, weliswaar met pijn in het hart, ook dit amendement onderschrijven. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bosch van de Partij van de Arbeid. Ga ik naar de heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb nog even wat nazoekwerk gedaan, want men zei: In de toelichting staan die woorden over vergroten van de huidige ruimte. Ik heb de artikelen er nog even op nageslagen en daar bleek ook uit dat die mogelijkheid er is. Wat ons betreft hoeft die mogelijkheid er helemaal niet te zijn. Wij willen uiteindelijk toch gewoon naar minder dieren en de volksgezondheid staat in die zin op nummer één, want als de geitenhouderij uiteindelijk verkleint, dan is de volksgezondheid ook weer daarbij gebaat. Er is van ons wat ons wet is dat niet nodig. Dus wij steunen amendement niet. Maar mocht het democratisch besloten worden dat het amendement aangenomen wordt, dan zullen wij in lijn van de volledige aanpassingen wel meestemmen met de verordening zoals die voorligt.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kleine Deters, D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, voorzitter. Allereerst even, we hadden toch even schorsing voor overleg gevraagd. Wij zullen overtuigd tegen het argument... of tegen het amendement stemmen. Omdat, nou zoals we al aangegeven hebben, echt dit amendement een verarming van het voorstel vinden en ook zeer onverstandig. Ik denk dat mijnheer Bos van GroenLinks daar net al duidelijk antwoord op heeft gegeven. Maar dat betekent als wij tegen het amendement gaan stemmen, dat wij waarschijnlijk ook anders gaan stemmen tegen het voorstel zoals het voorligt en dan zou ik daar graag een stemverklaring bij willen afleggen. En eigenlijk zit ik in mijn hoofd nog met de verklaring van mijnheer Bosch van de Partij van de Arbeid net. Hoor ik, als ik die vraag mag stellen, voorzitter, hoor ik nou mijnheer Bosch van de Partij van de Arbeid zeggen: Omdat wij coalitiepartij zijn, gaan wij instemmen met het amendement, omdat we dan ook kunnen instemmen met het voorstel? Ik denk... Nou, ik weet niet of ik het goed gehoord heb. Maar dat mag hij misschien van u bevestigen of ontkennen.

De voorzitter: Hij mag daar even op reageren, vind ik. Het is in ieder geval niet wat ik gehoord heb, maar de heer Bosch kan dat prima zelf.

De heer Bosch: Ik denk dat ik de conclusie van onze voorzitter deel, dat ik dat inderdaad niet heb gezegd. We hebben gewoon een discussie in deze Staten, wij wegen onze opvattingen, dat doen we continu en op dit moment valt onze weging deze kant op, als fractie. En meer hoef ik daar niet aan toe te voegen, denk ik.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bosch. Ik kijk naar de heer Vorenkamp van de PVV. Nog behoefte?

De heer Vorenkamp: Heel kort, voorzitter. Dank u wel. Ja, ik wil daar heel weinig aan toevoegen. De gezondheidsaspecten voor de omwonenden zijn natuurlijk voor de PVV ook van uiterst grote betekenis, maar als ik de overige sprekers en de indieners hoor, dan is dat in ruime mate geborgd. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vorenkamp. Tot slot de heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Nou heel kort, we zullen wel instemmen met het amendement en met het voorstel, dus.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan kijk ik naar de heer Brink van de zijde van GS, nog behoefte?

Gedeputeerde Brink: Als u het mij toestaat ook maar even van deze plek. Iedereen heeft kunnen zien hoe dienstbare het college is om een amendement te maken voor Statenleden. Nou, dat is ook wel mooi om te zien. Ik heb al aangegeven vanuit het college, we moeten het niet groter maken dan het is. We laten het oordeel aan de Staten, zowel over het amendement als het amendement van de PVV, waar wij mee kunnen overnemen. Dat kunnen we overnemen en hoeft wat ons betreft niet in stemming.

De voorzitter: Dank u wel, heer Brink. Ik zie dat mevrouw Zuiker graag nog het woord wil. Neem me niet kwalijk, mevrouw Zuiker, want u stond niet op de lijst.

Mevrouw Zuiker: Nee dat geeft niet. Ik was niet als spreker, maar ik dacht dat we doen nog een stemverklaring dan hoeft dat zo meteen niet. Daarom zat ik een beetje te gebaren.

De voorzitter: Dat begrijp ik, maar ik begrijp dat mevrouw Kleine Deters zo meteen ook nog een stemverklaring wil afleggen. Zullen we dat dan na de stemmingen doen, vindt u dat goed?

Mevrouw Zuiker: Na de stemmingen?

De voorzitter: Ja. Tussen het amendement en de stemmingen over het voorstel. U mag het nu ook doen, gaat uw gang. Maakt me niks uit. Ga uw gang.

Mevrouw Zuiker: Ja, ik wou even vertellen waarom wij tegen het amendement stemmen en ook dus tegen het voorstel, want we weten helemaal nog niet wat de ziekteverwekker is bij de geitenhouderij. We weten alleen dat er een relatie is. Dus we kunnen ook nog helemaal niet zeggen dat het ook helemaal niet ongezonder is als je 30 meter opschuift of niet. Dus ik denk, het moratorium is niet voor niks een moratorium. Eigenlijk zouden we misschien nu al moeten krimpen met die geitenhouderij, dus dan is dit moratorium het minste. Daarom zullen wij tegen dit voorstel stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zuiker. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging over dit agendapunt en dan hebben we het over de Wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 en de Omgevingsverordening Drenthe 2023, op stuk nummer 97. En dan kunnen we gaan stemmen. We stemmen eerst over amendement Bestaande Geitenhouderijen op stuk nummer twee.

De heer Bos: Voorzitter, de heer Pormes is even afwezig.

De voorzitter: Ja, dat is dan een puntje van aandacht, maar... U heeft geen idee waar hij is, neem ik aan?

De heer Bos: Ja, we hebben wel een idee, maar de vertragingstactieken hebben niet gewerkt om hem op tijd hier te laten verschijnen. Daar komt het op neer.

De voorzitter: Het is fijn als mensen de zaal verlaten, dat ze dat even melden, want anders kunnen we bij het stemmen daar gewoon geen rekening mee houden. Dus neem me niet kwalijk, ik ga de uitslag nu voorlezen en één lid heeft dan niet gestemd. Voor dit amendement hebben gestemd 32 leden, daartegen zes, zodat dit amendement is aanvaard. We gaan nu stemmen, en we weten dat de heer Pormes afwezig is, over het amendement op stuk nummer drie van de Partij

voor de Vrijheid, Externe Bouwactiviteiten Geitenhouderij. Als het klopt, heeft één iemand nog niet gestemd. Wie heeft er nog niet gestemd?

De heer Bosch: Dat heb ik gedaan. Voorzitter, ik heb even een vraag over de titel van het amendement, want er staat 'externe bouwactiviteiten geitenhouderij'.

De voorzitter: Dat is het dus niet.

De heer Bosch: Nee, daarom heb ik dus nog niet gestemd.

De voorzitter: Ja, dat begrijp ik heel goed. Het woord geitenhouderij moet natuurlijk weg. Wil iedereen een ballpoint pakken en het woord geitenhouderij schrappen. Nu. En voor het verslag, voor de handelingen, zeg ik nu als voorzitter: wij stemmen... wij hebben reeds gestemd over het amendement Externe Bouwactiviteiten en dan gaat het over het woord 'externe'. Is dit helder? Dit is helder. De heer Bosch heeft inmiddels ook gestemd. Voor dit amendement hebben gestemd 37 leden, daartegen één, zodat dit amendement is aanvaard, Wil mevrouw Kleine Deters nu haar stemverklaring afleggen? Ga uw gang, mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, voorzitter. Over het voorliggende voorstel waar we straks over zullen stemmen, dat is de POV, was D66 voornemens instemming te geven vanwege de aanpassingen die hebben plaatsgevonden, nog geen kennisgenomen hebbend van het amendement wat voorgelegd werd. Het amendement is voor ons in die mate een ernstige drempel geworden dat wij tegen het voorstel zullen stemmen, niet vanwege de andere aanpassingspunten, maar sec vanwege de effecten van het amendement.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Dan gaan we nu stemmen over het Statenvoorstel stuk nummer 97. Wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 en de Omgevingsverordening Drenthe 2023. Voor dit voorstel hebben gestemd 35 leden, daartegen drie, zodat dit voorstel is aanvaard. Dank u wel, leden van de Staten. Even voor de punt op de I, zal ik maar zeggen: de heer Pormes had bij de griffie aangegeven, zeg ik even tegen de fractievoorzitter, tegen de fractie van GroenLinks, dat hij een korte tijd het pand zou moeten verlaten, dus hij komt ook weer terug. Maar hij is nu weg, dus ik vind het netjes om dat even voor het verslag te vermelden. Ja, dames en heren, midden tijdens dit voorstel kwam de heer Mäkel-van Luttkhuizen binnen en daar wil ik toch even bij stilstaan met uw welnemen. Want de heer Mäkel-van Luttkhuizen van de SP-fractie is lang niet in ons midden geweest. Hij is ziek geweest en het is nog niet helemaal duidelijk hoe het ziektebeeld zich zal ontwikkelen, maar: hij zit hier wél. [Applaus] En dierbare Robert, ik vind het prachtig dat je er gewoon weer bent en ik weet dat ik namens iedereen spreek als ik zeg: we hopen dat je nog heel lang heel actief blijft voor de samenleving in Drenthe, op welke plek dan ook, en we hopen je ook heel regelmatig tegen te kunnen komen. Ik heb begrepen dat je iets, dat de fractie iets wil uitdelen. Daar maak jij deel van uit, maar dat ga je niet zelf doen, ik heb begrepen..., kijk, dan komen er allerlei types, die gaan wat uitdelen. [Gelach] Heel fijn. Heren, ga jullie gang. En Robert, ik heb begrepen dat jij ook iets zou willen zeggen. Zou je dat nu willen doen? Wil je dat achter het spreekgestoelte doen? Ja. Het woord is aan de heer Mäkel-van Luttkhuizen van de SP-fractie. Mag ik even uw aandacht? Dank u wel.

De heer Mäkel-van Luttkhuizen: Ja, voorzitter, dank u wel en als u het me toestaat dan zou ik het heel fijn vinden als ik me rechtstreeks tot u allen mag wenden. Het is een heel fijn moment

en ook een heel rare gewaarwording dat ik na zo'n lange tijd weer hier aanwezig mag zijn. He-
laas ben ik nog niet beter. Het is een jaar geleden begonnen, dat ik gehoord heb dat ik uitge-
zaaide kanker heb. En ik word er voor behandeld en dat valt niet mee, er zijn allerlei bijwerkin-
gen waar ik nogal last van heb. En het is ook nog niet zeker of de behandeling succes zal heb-
ben. Dus de onzekerheid viert hoogtij en daar kan ik af en toe, op het ene moment wat beter
mee omgaan dan het andere. Dus dat zijn allemaal problemen. Maar wat gewoon fantastisch is,
is, wat de heer Schoenmaker daarnet al zei: we zijn nu compleet. Nou is het natuurlijk wel zo:
we waren natuurlijk heel compleet, want Henk van de Weg heeft mij op onnavolgbare wijze
waargenomen, zelfs zo goed dat ik daar wel eens een beetje kwaad om werd. Nee hoor, dat is
... .. [Gelach] Maar, ik ben natuurlijk fantastisch vervangen. Ik heb regelmatig met meerde-
ren van u contact gehad. Dat is via de mail geweest, via de telefoon, maar ook onze voorzitter.
Het is gewoon een fantastische voorzitter, sowieso al, maar qua mens, zo menselijk, zo fantas-
tisch. En daar wil ik je ook heel erg hartelijk voor bedanken, want het is een enorme steun ge-
weest. En van u allen ook, ik wil het kort houden, ik ben bedolven onder de mails, de kaarten,
de brieven die ik zelfs gehad heb, de fruitmanden, de bloemen, ik kan het allemaal, ik kan het
zo gek niet bedenken of ik heb het wel gekregen. En dat was in de situatie waarin ik zat, want
dat was nog wat beroerder dan nu, echt fantastisch om dat te ontvangen, hartverwarmend, en
daar wil ik u echt uit de grond van mijn hart, wil ik u daar hartelijk voor bedanken allemaal.
Dank u wel. [Applaus]

De voorzitter. Fijn, dank u wel, heer Mäkel-van Luttikhuizen.

I. Stemming Motie M 2023-09, Energievoorziening in provinciale handen (SP)

De voorzitter. Dan gaan wij nu verder met onze agenda. En wij hebben nog een tweetal moties
vreemd aan de orde van de dag te gaan. En nog een stemming over een motie vreemd aan de
orde van de dag, waar de stemmen over staakten bij onze vorige vergadering op 1 februari
jongstleden. We gaan dus vandaag opnieuw stemmen over de motie, zonder daarover nog te
debatteren. En mochten de stemmen opnieuw staken, zeg ik aan de voorkant maar vast, dan
wordt de motie geacht verworpen te zijn, dus dat het even duidelijk is. Kortom: ik stel aan de
orde de stemming met betrekking tot de motie vreemd aan de orde van de dag over energie-
voorziening in provinciale handen. Oké.

Mevrouw Dijkers. Voorzitter, mag ik nog een kleine opmerking maken over onze uitgedeelde
attentie?

De voorzitter. O. Mevrouw Dijkers, ja.

Mevrouw Dijkers. Ja, want het is natuurlijk een grapje, maar wij willen de nutsvoorziening
graag weer op de kaart en vandaar dat wij onze energiebooster uitgedeeld hebben. En omdat
ons college heel wat in zijn mars heeft [gelach, applaus] en niet mee mag stemmen, hebben jul-
lie iets anders gekregen.

De voorzitter. Helder, helder. Dank u wel, mevrouw Dijkers, voor deze Mars, heel goed. De
stemming: voor deze motie hebben gestemd 20 leden, daartegen 18, zodat deze motie is aan-
vaard. [Applaus] [Geroezemoes] Voor een Nuts? We gaan... [Gelach] Voor een Mars, voor een
Mars, ja.

J. Motie vreemd aan de orde van de dag M 2023-10: Loonkloof

De voorzitter: We gaan naar agendapunt J, de motie vreemd aan de orde van de dag van de Partij van de Arbeid: gelijke beloning voor mannen en vrouwen bij de provincie Drenthe. De spreek-tijd bij de motie vreemd aan de orde van de dag is voor de indiener 3 minuten en voor de reactie van de fracties maximaal 1 minuut en het college krijgt 6 minuten. Ik geef het woord aan mevrouw Mensen-Maat voor haar 3 minuten spreek-tijd ten behoeve van de indiening en de toelich-ting van de motie. Ga uw gang.

Mevrouw Mensen: Dank u wel, voorzitter. Het is feest vandaag, we hebben natuurlijk vanmor-gen de herbenoeming gehad van onze vrouwelijke commissaris van de Koning, maar het is ook internationale vrouwendag, dat is vandaag al eerder gememoreerd. De dag waarop we de pres-taties van vrouwen vieren, maar helaas ook de dag waarop we nog steeds stil moeten staan bij genderongelijkheid. Eigenlijk zou ik hier helemaal niet willen staan. Ik vind het namelijk van de zotte dat in Nederland, in een sociaal land als Nederland, er een verschil bestaat in de beloning van vrouwen en mannen. En ook niet een heel klein verschil. Het is een verschil gemiddeld van 13,5%. 13,5% minder loon voor vrouwen die exact hetzelfde werk doen als hun mannelijke col-lega's. Dat begint al bij de start van hun loopbaan. Ook als ze dezelfde startkwalificatie hebben, krijgen ze minder betaald. Daarom is de Partij van de Arbeid vorig jaar een actie gestart om deze loonkloof te dichten. Dat begint met bewustwording, en bewustwording begint bij het in kaart brengen van de cijfers. Meten is weten.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Blinde van de fractie van JA21 een vraag voor mevrouw Men-sen-Maat heeft.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Meten is weten inderdaad, want nu heb ik de website van het Sociaal en Cultureel Planbureau voor mij en die zegt: jonge vrouwen verdienen tegen-woordig per uur gemiddeld meer dan jonge mannen en dat komt omdat ze hoger opgeleid zijn en de werkcultuur is veranderd, waarin jonge vrouwen ook beter renderen dan jonge mannen. Terwijl u claimt het tegenovergestelde: het verschil begint al bij de intreding op de arbeids-markt, terwijl onze overheidsinstanties zeggen: dat verschil is er inderdaad, maar dan omge-keerd.

De voorzitter: Mevrouw Mensen.

Mevrouw Mensen: Dank u wel, voorzitter. Dat zou kunnen, maar waar ik het over heb is over met dezelfde startkwalificaties. U zegt dat vrouwen meer betaald krijgen omdat ze hoger opge-leid zijn, dus hebben ze geen gelijke startkwalificatie en dus kan ik mij voorstellen... dat is bij mannen omgekeerd net zo natuurlijk. Maar hier gaat het om mensen hetzelfde opleidingsni-veau, dezelfde startkwalificaties. Daarbij krijgen vrouwen een lager loon dan mannen. Daar gaat het om in deze loonkloof.

De voorzitter: Gaat uw gang. Mevrouw Mensen vervolgt haar betoog.

Mevrouw Mensen: Ik ga er misschien naïef vanuit dat het in dit huis allemaal goed geregeld is en dat de beloning van hardwerkende ambtenaren hier gelijk is bij mannen en vrouwen. Dat dach-ten mijn collega's in Friesland ook, maar die kwamen van een koude kermis thuis. Vrouwen ver-dienen bij de provincie Fryslân gemiddeld 4,13 procentpunt minder dan mannen. Met deze mo-tie wil ik op deze 8 maart aandacht vragen voor dit fenomeen. Kaart het ook eens aan bij jullie

bedrijven, waar jullie werken. Is het bij de bedrijven waar jullie werken goed geregeld, of komt deze kloof daar ook voor? En dan heb ik het niet alleen tegen de vrouwelijke collega's hier in deze Statenzaal, maar ook onze mannelijke collega's kunnen daaraan meedoen. Emancipatie is namelijk niet alleen een strijd voor vrouwen, maar voor ons allemaal.

De voorzitter: De heer Pragt heeft een vraag voor mevrouw Mensen.

De heer Pragt: Dank u. Gelijke beloning voor mannen en vrouwen is natuurlijk logisch en noodzakelijk en ook niet ter discussie. Maar mijn vraag voor hier in het huis: heeft u daar signalen van? Heeft u bijvoorbeeld met de OR overleg gehad of dat hier plaatsvindt? Ik heb nog nooit iets gehoord hierover. Maar ik ben ook man, dus wie weet.

De voorzitter: Mevrouw Mensen.

Mevrouw Mensen: Nee, daar heb ik inderdaad geen signalen van en dat zeg ik ook, ik ga er eigenlijk van uit dat het hier niet zo is. Maar willen we dit fenomeen wat elders in de maatschappij wel voorkomt aan de kaak stellen, zullen wij als overheid een goed voorbeeld moeten stellen. En als je een goed voorbeeld wil stellen, moet je zelf aan kunnen tonen dat het bij jou niet voorkomt. Als het wel voorkomt dan moet het ook gelijk opgelost worden, dat is dan ook de andere kant van het verhaal. Ik ben het met u eens dat het hier niet voor zou moeten komen. Ik heb daar ook geen signalen voor.

De voorzitter: Mevrouw Mensen dient haar motie in denk ik, of niet?

Mevrouw Mensen: Ik ben bijna klaar. Over loon praten is erg on-Nederlands. Dat doe je ook niet zomaar aan de lunchtafel in de kantine. Bedrijven zijn helaas ook nog niet erg transparant in hun beloningssysteem. Mijn partijgenoten in Brussel zijn al een tijdje bezig om deze transparantie via wet te regelen. Tot die tijd moeten wij dus meer onderzoek uitvoeren en daar blijvend aandacht voor vragen. Met vereende krachten moeten we deze kloof toch kunnen dichten. Dit is een eerste, hele kleine stap. Ik zal het dictum van de motie voorlezen: roept het college op te onderzoeken of er sprake is van een loonkloof onder de werknemers van de provincie Drenthe, hoe groot deze eventuele loonkloof is, welke factoren deze loonkloof verklaren, en de resultaten van dit onderzoek voor 1 juli 2023 aan Provinciale Staten te doen toekomen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mensen-Maat. De motie is ingediend en maakt deel uit van de beraadslaging en ik geef het woord aan gedeputeerde Stelpstra die gaat reageren. Het college heeft 6 minuten, maar het mag ook altijd korter.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel. Dank u wel, mevrouw Mensen-Maat voor uw inbreng. Daar wil ik geen splinter aan afdoen, om het maar zo te zeggen. Ik hoop van ganser harte dat het in onze organisatie niet voorkomt, maar ik ben ook wel heel nieuwsgierig geworden, dus we gaan het gewoon uitzoeken. Ik hoop ook dat we het voor 1 juli kunnen doen. Ik vraag wel enige clementie, maar als het anders mocht worden dan kom ik daar bij u op terug, want er is veel te doen. Maar we gaan het gewoon doen, dus u mag de motie indienen. Ik ga het sowieso doen.

De voorzitter: De motie wordt overgenomen. Ik kijk rond of er nog aanvullende... Ja, mevrouw Slagt van GroenLinks. Ga uw gang.

Mevrouw Slagt: Ja, voorzitter, GroenLinks is mede-indiener van deze motie en er is gesproken over gendergelijkheid. Op deze dag van de internationale vrouwenrechten wil ik ook aandacht vragen voor de andere kant van de gendergelijkheid, zoals eigenlijk ook al door JA21 is aangegeven: de harde salariskant is heel belangrijk om te onderzoeken, maar de zachte arbeidsomstandigheden zijn ook belangrijk om te onderzoeken. Daar schijnt genderongelijkheid in te zijn, dat bij mannen nog minder recht op aanspraak om parttime te werken of om ouderschapsverlof op te nemen. Nou, ouderschapsverlof is tegenwoordig bij recht goed geregeld, maar zorgverlof. Dus als de provincie hier toch naar kijkt, dan is het misschien ook mooi om naar de zachte kant te kijken in een werktevredenheidsonderzoek, of daar ook verschil is tussen gender, om te kijken naar de zachte kant van de arbeidsomstandigheden.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Slagt. Ik zie dat de heer Van Dekken zijn hand opsteekt, zijn er nog meer mensen die het woord willen voeren over deze motie? De heer Blinde. En dat is het? Dank u wel. Dus de heer Van Dekken en de heer Blinde. De heer Van Dekken

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel. Soms zit het je wat in de weg wanneer je, zoals ik, vooral bij de overheid bent begonnen. Bij de politie of bij het openbaar ministerie zijn vrouwen en mannen echt gelijkwaardige verlood en beloond. Alleen ook binnen onze fractie hadden we vervolgens wel een heel inspirerend dispuut met elkaar, want nergens is de gap in het Nederlands bedrijfsleven zo groot, de inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen, als hier in dit land. En dat is toch wel heel bijzonder. Dat is de reden waarom wij deze motie niet alleen graag mee indienen op deze internationale vrouwendag, maar waarom we ook vinden dat dit zo breed als mogelijk gesteund moet worden. Dat even in reactie op deze motie.

De voorzitter: Dank u wel heer Van Dekken. De heer Blinde van JA21.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Wij zullen de motie niet steunen en dat is grotendeels omdat die eigenlijk overbodig is. Er wordt gevraagd om te onderzoeken of er sprake is van een loonkloof onder de werknemers. Het zou eigenlijk heel raar zijn als die er niet is, want het is al eindelijk vaak onderzocht en binnen overheidsland tot een jaar of 36 verdienen vrouwen meer, en vanaf een jaar of 40 mannen. Het zou heel raar zijn als dat eigenlijk geldt voor alle overheden, maar dat de provincie Drenthe daar een uitzondering in vormt. Dat zou in dat opzicht een gigantisch compliment zijn voor de chef personeelszaken, maar zeer onwaarschijnlijk natuurlijk. Hoe groot de eventuele loonkloof is, is ook al heel vaak onderzocht. Al decennia wordt dat onderzocht en die data zijn gewoon vrij beschikbaar. En ook de factoren, daar zijn hele bibliotheken over volgeschreven. Ik denk dat de meesten wel een beetje kunnen raden hoe je leven verandert een beetje tussen je dertigste en vijfendertigste. Dus dat is onze voornaamste reden om de motie niet te steunen, want we weten de uitkomst eigenlijk wel. Die loonkloof is er.

De voorzitter: Mevrouw Slagt heeft een vraag voor de heer Blinde.

Mevrouw Slagt: Ik heb eigenlijk twee korte vragen, als ik zo vrij mag zijn, voorzitter. De eerste korte vraag is: is de heer Blinde op de hoogte dat in IJsland dit gespeeld heeft en dat het recent ontwikkeld is en het opnieuw onderzocht is? Is meneer Blinde daarvan op de hoogte?

De heer Blinde: Nee, ik ben niet op de hoogte van wat er in IJsland allemaal gebeurt.

Mevrouw Slagt: Bent u ervan op de hoogte dat naar aanleiding van de IJslandse ontwikkelingen op deze geregistreerde loonkloof tussen mannen en vrouwen, Nederland dit ook is gaan doen

en dat we daar net mee begonnen zijn en dat we dus nog een hoop werk te doen hebben. En dat we in de toekomst hier misschien nog een keer naar moeten kijken, of we het dan wel goed geregeld is.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: We kunnen in de toekomst natuurlijk altijd wel overal naar kijken, maar we hebben echt wel een stuk of zestig, zeventig jaar aan onderzoek en die data is ook allemaal vrij inzichtelijk, dus goed, een nieuw onderzoek, het is altijd mogelijk dat er een nieuw iets uitkomt natuurlijk, maar ik voel me redelijk veilig als ik tot een jaar of zeventig terug kan gaan om de data na te slaan.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen heeft ook een vraag voor de heer Blinde.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, voorzitter, dank u wel. Toen ik begon met werken, alweer een tijdje geleden eerlijk gezegd, ik was denk ik 24 jaar, hoog opgeleid, volledige werkweek, ik deed niet onder voor de mannen om mij heen. Ik was zo groen als gras. Onderhandelen? Ja, weet je, je kreeg gewoon salaris, daar was je blij mee, ik heb een baan. Onderhandelen deed ik niet aan. Ik wist ook niet dat dat kon, dat dat hoorde, dat dat moest. En wie schetste mijn verbazing toen ik er na een paar jaar achter kwam dat ik gewoon minder verdiende dan de mannen die gelijk met mij begonnen waren. Dus dan wil ik toch even terug. Inmiddels hoeft er niemand meer medelijden met mij te hebben, want ik heb nu door hoe het werkt. Dan wil ik u toch nog even dat voorhouden. Er zijn redenen waarom vrouwen minder verdienen als ze bijvoorbeeld veel minder uren gaan werken, of minder aan hun carrière werken, of daar bewust of minder bewust mee bezig zijn of aan werken. Dat zijn allemaal hele logische redenen. Maar zou het ook niet zo kunnen zijn, dat zolang het niet zichtbaar is, zolang mensen het niet duidelijk weten van elkaar - want het is toch een beetje geheim wat iedereen verdient, dat is niet iets wat op straat ligt - dat vrouwen dat vanuit huis niet meekrijgen en dat als je dat wel onderzoekt en je hebt het daarover met elkaar, dat dan net een zetje kan geven om daar wel het goede gesprek over te voeren. Misschien niet algemeen, het onderzoek is allemaal bekend, maar juist bij jou op de werkvloer.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Dat is meer, even heel flauw: dat de VVD niet zo goed heeft onderhandeld dat is ons bij JA21 wel bekend. Maar ten tweede: natuurlijk, je kunt dingen bespreekbaar maken, dat helpt. Maar dat onderzoek is er al, dus je hoeft het onderzoek niet meer te voeren om het bespreekbaar te maken. Je kunt het gewoon bespreekbaar maken. Je hoeft niet op dat onderzoek te wachten. Het zou echt absurd zijn als de provincie Drenthe de enige overheidsinstelling is in Nederland die significant afwijkt van de beschikbare data. Dat zou een groot compliment zijn, maar het zou ook wel... dat is de kans dat twee keer de bliksem op dezelfde plek inslaat.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen heeft nog een vervolgvraag.

Mevrouw Meeuwissen: Dan ben ik al heel blij hoor, als mijnheer Blinde zo op mij antwoordt, want dan denk ik: dan gaan we het gewoon erover hebben met elkaar, dat gaan we dan sowieso doen, dus dan ben ik dik tevreden.

De heer Blinde: Nou mooi.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Mensen.

Mevrouw Mensen: Dank u wel, voorzitter. Het weten dat het zo is, dat is dat één ding, maar we moeten er ook wat aan doen. Ik hoorde net de heer Stelpstra zeggen dat hij niet weet of het hier in dit huis voorkomt. Dus als we daar wat aan willen doen, zullen we dat eerst moeten onderzoeken. Bent u dat ook met mij eens?

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Nee, dat onderzoeken dus niet, want we kunnen de heer Stelpstra ook gewoon het Binnenlands Bestuur opsturen of doorverwijzen naar SCP.nl of abonnementen op de bibliotheek geven. Dat zijn ook allemaal mogelijkheden, daar hoeven we geen onderzoek voor te doen. U weet zelf ook wel dat de feiten zo zijn dat die loonkloof er is. Dat weet u zelf.

De voorzitter: Mevrouw Mensen.

Mevrouw Mensen: Dat weet ik niet, anders vraag ik er niet om. Ik hoop dat het hier niet gebeurt, maar het is niet bekend. Dus ik vraag me werkelijk af: hoe willen we dat oplossen? Als we niet weten waar het hem in zit en wat we moeten doen, hoe kunnen we het dan oplossen? Want dat wilt u dan blijkbaar ook niet.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Jawel. Ten eerste, ik wil het wel oplossen, wij zijn groot voorstander van bij gelijke kwalificatie moet iedereen gelijk beloond worden. Maar dan kan ik hem ook omdraaien naar de indiener van de motie. Het is u niet bekend en u krijgt geen signalen binnen. Waarom dan een onderzoek?

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Mensen.

Mevrouw Mensen: Dank u wel, voorzitter. Dat heb ik in mijn bijdrage wel aangegeven. Om er aandacht voor te vragen, niet alleen hier in dit huis, maar elders ook in de rest van Drenthe.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Ja voorzitter, dan toch nog even: de heer Blinde zit hier heel dapper te vertellen dat alle onderzoeksgegevens bekend zijn. Ik heb zojuist de gedeputeerde gehoord, die zegt het is een hele goede zaak om dat hier in dit huis te onderzoeken. Dus ik wil het gewoon heel concreet vragen: beschikt mijnheer Blinde op dit moment over onderzoeksgegevens hoe dat er hier in dit huis uit ziet?

De heer Blinde: Dat heb ik al aangegeven, niet specifiek van de provincie Drenthe, maar er is echt al heel veel onderzoek hoe dat in het bedrijfsleven is, hoe dat bij de overheden is, hoe dat bij de provincies is, hoe dat bij gemeenten is, hoe dat bij de Rijksoverheid is. Het is zelfs bijna terug te vinden op ministerieel niveau hoe groot die loonkloof is. Dus we weten gewoon dat die er is en of dat nou 8 of 8,5... we weten dat het er is. De oorzaken zijn ook al uitgebreid onderzocht en bekend. Dus mijn inbreng is: je weet het al, dat onderzoek is gewoon niet nodig.

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Ja, voorzitter, zo op het eind van deze woensdagmiddag, ik wil toch even kijken naar mijnheer Blinde. Bent u er dan niet in geïnteresseerd hoe dit zich hier voltrekt in dit huis? Kijk ook even naar onze vrouwelijke ambtenaren die hier in dit provinciehuis werken. Eigenlijk zegt JA21: kijk vooral naar de landelijke onderzoeken. Dat is een standpunt, dat mag ja 21 hebben. Eerlijkheidshalve interesseert het ons als JA21 geen ene mallemoer hoe dat er hier in dit huis uit ziet. Nou, ik vind dat nogal wat. Maar als dat uw standpunt is en als u vanuit dat argument zou willen zeggen: de motie is niet nodig. Ik vind het een heel bedenkelijke gang van zaken en dan moet ik altijd even afsluiten met een vraag. Dat vindt u denk ik niet?

De voorzitter: Dat was een vraag voor de heer Blinde.

De heer Blinde: Ik zat al te wachten van wanneer stopt de projectie en begint de vraag? Maar nee, u geeft mijn argumentatie niet goed weer en ik voel me daar ook niet verder bij aangesproken.

De voorzitter: Dank u wel, heer Blinde. Zijn er verder nog Statenleden die het woord willen voeren over deze motie? Dat is niet het geval. Dan geef ik als laatste mevrouw Mensen-Maat nog even het woord, als zij dat zou willen. Blijft u maar rustig zitten. Wilt u nog iets toevoegen?

Mevrouw Mensen: Nee, ik wil alleen nog even, dat ben ik inderdaad vergeten, hij is ingediend mede namens het CDA, SP en GroenLinks. Ik wil hem, ook al is hij overgenomen, wel graag in stemming brengen.

De voorzitter: Heel goed, dan gaan we er nu over stemmen. We gaan stemmen over de motie vreemd aan de orde van de dag, over gelijke beloning voor mannen en vrouwen bij de provincie Drenthe. Voor deze motie hebben gestemd: 34 leden daartegen vijf, zodat deze motie is aangevaard. Dank u wel.

K. Motie vreemd aan de orde van de dag M 2023-11: Geen stakingen OV op 15 maart

De voorzitter: Dan gaan we nu naar de laatste motie vreemd aan de orde van de dag van JA21 en die gaat over geen stakingen in het openbaar vervoer op 15 maart 2023. Ik geef het woord aan de heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Afgelopen maandag werd bekend dat het OV staakt en juist als de stembus op 15 maart opengaat en we allemaal hopen dat zoveel mogelijk inwoners gaan stemmen, voor zowel PS als de waterschappen natuurlijk. En dat wordt, zoals onder meer De Oogvereniging ook al stelt, wel een dingetje voor mensen die tamelijk afhankelijk zijn van het openbaar vervoer en het streekvervoer. Wij politici en ik meen dan dat ik wel namens een heleboel politici spreek, hechten er natuurlijk aan dat de democratie zo wordt ingericht dat iedereen de gelegenheid kan krijgen om zijn stem uit te brengen. Dus is het voor ons een heel vervelend moment dat de stakers hebben gekozen, om te gaan staken op de stemdag. Hiermee verstoren ze mogelijk het recht voor ons om te stemmen. In onze fractie hebben we een zogenaamde ervaringsdeskundige, een man die zeer slecht ziet en zonder hulp niet naar een stembureau kan, noch zelf zijn stem kan uitbrengen. Van hem weet ik dat gemeenten en provincies hun best doen om die stembureaus zo toegankelijk mogelijk te krijgen. Maar niet elk stembureau is

toegankelijk voor mensen die een beperking hebben, dus die zijn echt afhankelijk van dat vervoer. Jij en ik kunnen misschien wel op de fiets of we pakken de auto of weet ik het wat. Maar als je stekeblind bent, dan ben je gewoon afhankelijk van dat streekvervoer en van een stembureau dat zo is ingericht dat dus bijvoorbeeld twee mensen zo'n stemhokje in mogen gaan voor de nodige begeleiding. Dus vandaar heb ik een motie opgesteld samen met D66, en die wordt mede ingediend door de PvdA, de Partij voor de Vrijheid en Forum voor Democratie. En dan zeggen wij: constaterende dat: Op 15 maart 2023 er belangrijke verkiezingen zijn voor PS en waterschappen; Het OV staakt op die verkiezingsdag; Veel mensen, waarvan een substantiële groep mensen die slecht mobiel en of een beperking hebben, door de OV-staking worden beperkt in hun stemrecht. Overwegende dat: Stemmen een democratisch recht is; Provincie en gemeenten het stemmen voor iedereen mogelijk pogen te maken; De OV-staking er echter voor zorgt dat velen, waaronder de substantieel veel mensen die minder mobiel en of een beperking hebben, het stembureau niet zullen bereiken. Verzoekt: Provinciale Staten om het streekvervoer op te roepen een andere dag te kiezen dan 15 maart om te staken; Gedeputeerde Staten spoedig met de Drentse gemeenten te overleggen of er nog iets georganiseerd kan worden, zodat de betreffende substantiële groep minder wordt belemmerd in het uitoefenen van hun stemrecht.

De voorzitter. Dat is de motie. De motie is ingediend en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer Blinde: Nu snap ik dat die oproep voor GS natuurlijk vreselijk kort dag is, maar wij dachten: niet geschoten is altijd mis, nee heb je, ja kun je krijgen, dus dan proberen we het op deze manier.

De voorzitter. Prima, dank u wel, mijnheer Blinde. Ik geef het woord aan mevrouw Vedelaar voor de reactie van de zijde van GS en ga dan even inventariseren of er nog Statenleden zijn die ook een bijdrage willen leveren. Mevrouw Vedelaar.

Gedeputeerde Vedelaar: Voorzitter, dank u wel. Een oproep aan PS die overigens ook wel wordt onderschreven door GS. Ik begrijp heel goed deze vorm, want wij vinden allemaal dat het democratisch recht moet worden uitgeoefend voor een ieder die dat graag wil doen en dat voor een ieder mogelijk gemaakt moet kunnen worden. De heer Blinde heeft net uitgelegd waarom dat een probleem kan zijn als bussen naar bijzondere stemlocaties niet kunnen plaatsvinden. Het stakingsrecht is ook een heel groot recht, dat is ook een grondrecht en daar wil het college niet aan komen, maar de oproep als zodanig voor volgende week woensdag delen wij uiteraard. En voorzitter, het is heel kort dag. Ik ga ervan uit dat deze oproep gehoord wordt door vele mensen. Ik heb vandaag overigens ook de staatssecretaris een dergelijke oproep zien doen, overigens ook de staatssecretaris kan helpen bij het OV zeg ik maar even, in een provincie waar we heel veel extra geld naar het OV doen om het in de benen te houden. Maar dat gezegd hebbende wil ik, als het nodig is, alles op alles zetten om te zorgen dat een ieder dat ook mogelijk kan maken. Daarover hebben we overleg met het OV-bureau als het nodig is, maar ik allereerst zou ik zeggen: laten we deze gezamenlijke oproep doen voor volgende week woensdag, zodat iedereen kan gaan stemmen. Dank u wel.

De voorzitter. Dat doe ik eigenlijk bijna nooit, maar ik zit nu te denken, ik ben gisteren ook gebeld door een burgemeester uit Drenthe die dit punt van aandacht ook over het voetlicht bracht. Ik vind het fijn om samen met gedeputeerde Vedelaar gewoon eens even te kijken met onze gemeenten samen: als er gestaakt zou worden, wat we dan kunnen doen om mensen die niet naar een stembureau kunnen en wel willen, toch te helpen om dat wel voor elkaar te krijgen. En dat is kort dag, dat weet ik, maar op die korte termijn kun je soms best nog wel iets verzinnen. Dat gezegd hebbend, kijk ik even rond wie nog het woord wil voeren. Mevrouw Dikkers.

Er zijn veel mensen die het woord willen voeren. Ik ga even een lijstje maken, mevrouw Dijkers komt u maar, gaat u maar alvast naar het spreekgestoelte. De heer Van Dekken, de heer Loof, de heer Bos van GroenLinks, mevrouw Zuiker. Verder nog? Ja, de heer Bos van Forum voor Democratie. Verder nog? Ik geloof het niet. Ik heb dus mevrouw Dijkers, de heer Van Dekken, de heer Loof, de heer Bos van GroenLinks, de heer Bos van Forum voor Democratie en mevrouw Zuiker. Mevrouw Dijkers, ga uw gang.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel, voorzitter. Deze motie, die geeft ons wel wat problemen. In de eerste plaats: het is niet dat er zomaar gestaakt wordt. Het gaat om 13.000 werknemers, bijna allemaal buschauffeurs, en de onderhandelingen zitten muurvast. Waarom doen we niet een oproep aan werkgevers om een stap naar voren te doen, zodat er niet op 15 maart gestaakt hoeft te worden. Dat is een omkering van dezelfde vraag.

De voorzitter: De heer Pragt heeft een vraag voor mevrouw Dijkers.

De heer Pragt: Volgens mij wordt met deze motie het stakingsrecht niet ter discussie gesteld, want ik begrijp heel goed waarom de buschauffeurs staken en dat recht hebben ze absoluut. Alleen hier wordt opgeroepen om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen kunnen stemmen op 15 maart en u verward die twee dingen. Ik ben een beetje verbaasd daarover.

De voorzitter: Mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Ik was nog niet klaar, want ik gaf ook aan dat wij hier in een spagaat zitten. In eerste instantie hebben we het over twee grondrechten: stakingsrecht en recht om je stem uit te brengen. Natuurlijk moet je ervoor zorgen dat de mensen die dat willen kunnen gaan stemmen. Over het algemeen is dat in dorpen niet afhankelijk van het openbaar vervoer, kan ik je vertellen. In ons dorp rijdt er helemaal geen bus, dus hoe komt iemand met een beperking dan bij die stemlocatie? Over het algemeen gaat dat gewoon samen met de buurvrouw. Maar die oproep om niet te gaan stemmen - ik heb eventjes RTV Utrecht, kwam toevallig voorbij - die stakingsdag ligt nog helemaal niet vast. Ook de staatssecretaris roept op om te stoppen met staken en om tafel te gaan in het belang van de reiziger. Het FNV wijst erop dat de reiziger belang heeft bij stakingen, omdat er een betere dienstregeling nodig is, maar ook dat het officiële besluit nog genomen moet worden voor die 15e. Dus: ja, we moeten zorgen dat er mensen bij het stembureau kunnen komen en ik steun van harte de oproep die onze commissaris doet, de voorzitter doet, maar of het via deze motie moet, daar hebben wij wel twijfel over, dus we gaan ons zo meteen nog wel even beraden.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Dijkers. De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel. Wij kennen JA21 als een club die altijd goed onderzoek doet naar alle dingen, dus dat zal ook in deze wel kloppen. Alleen voor de CDA-fractie zijn er nu een paar andere, wat bijzondere constatering. Wij horen geluiden dat een aantal kaderleden vanuit de FNV heel principieel juist op deze dag willen staken, omdat het effect daardoor groter zou zijn. En dan komen we toch even op iets wat ik mevrouw Vedelaar zojuist ook al hoorde zeggen. Het stakingsrecht is ook voor ons, voor het CDA wezenlijk. Alleen volgens mij ben je verkeerd bezig door dat stakingsrecht nou juist in te gaan zetten op een dag waar echt het feest van de democratie moet worden gevierd. Dus dat is een heel, heel slecht gegeven van waaruit je, ook vanuit deze motie, op zijn minst zou moeten zeggen - dat is ook het standpunt

van de CDA-fractie: wij steunen deze motie om die reden. Wij kennen ons college als zeer gedreven in de richting van de burgemeesters en alles en iedereen. Maar ons openbaar vervoerbureau en alles en iedereen zou ook geattendeerd moeten worden om te pogen deze stakingsdag in ieder geval niet op 15 maart te laten plaatsvinden. Dat is het standpunt van de CDA-fractie en daarom zullen we deze motie ook positief waarderen.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Ja, dank u wel, voorzitter. De heer Van Dekken had het net over onderzoek en nou zat ik het CDA een beetje te onderzoeken en ik zag allemaal prachtige foto's van een dubbeldekker met een groot CDA-logo en de heer Jumelet en ik dacht van: dat zou leuk zijn op de 15e. Ik weet niet of een van jullie een groot rijbewijs heeft in de fractie, maar dan heb je direct een vervoersmiddel te pakken. Mijnheer Brink heeft een groot rijbewijs.

De voorzitter: De vraag is dus?

De heer Blinde: Gaat hij rijden?

De heer Van Dekken: Nou, voorzitter, aanstaande zaterdag gaat hij weer rijden. We kregen overigens ook uit andere hoeken de vraag: zo'n stikstofvervuilende bus... Ik wil er even op wijzen, het is maar één bus, dus geen drie of vier. Die hadden we aanvankelijk ook nog in de aanbieding. Maar ik vrees niet dat die voor deze woensdag zal gaan rijden, mijnheer Blinde.

De voorzitter: Dank u wel, beide heren. De heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. Op deze laatste Statenvergadering, het laatste onderwerp zelfs van deze 4 jaar gaat de Partij van de Arbeid in zee met D66, JA21, Forum voor Democratie en de PVV. U kunt niet zeggen dat wij niet van alle markten thuis zijn, maar dat vraagt toch even om een korte stemverklaring. We hebben uiteraard dezelfde discussie gevoerd die al door voorgaande sprekers is aangehaald. Het gaat om een tweetal grondrechten. In een eerdere versie van de motie die voorbijkwam werd GS opgeroepen om ervoor te zorgen dat er op een andere dag straks zal worden. Nu staat er Provinciale Staten, dus een gezamenlijke oproep. We hebben toch gemeend, gezien het belang van 15 maart, het feest voor democratie, zoals ook de heer Van Dekken dat naar voren heeft gehaald, om dat te vieren, vonden wij het toch doorslaan richting een positieve instemming, met positief gebaar richting deze motie. Sterker nog: we hebben hem mee ingediend. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Ik geef het woord aan de heer Bos van Forum voor Democratie.

De heer J.F. Bos: Dank je wel, voorzitter. Wij van Forum voor Democratie vinden het democratische recht van uiterst belang. Wij vinden het ook heel belangrijk dat de burgers zoveel mogelijk gaan stemmen. Meerdere referenda, noem maar op. Staken is ook een democratisch recht, dus dat was in eerste instantie, toen ik de motie hoorde, voor mij wel een spagaat van wat te doen. Maar het openbaar vervoer gaat momenteel meerdere dagen staken en het stemmen kan echt puur alleen op de 15e. Dus mijn vraag is: wij steunen de motie ook, wij dienen hem ook mede in, in de hoop dat het openbaar vervoer op een andere dag gaat staken. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel, mijnheer Bos. Ik geef het woord aan mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker. Dank u wel. We zitten ook in ons maag met deze motie, want het stakingsrecht is erg belangrijk en wat ik nog niet heb gehoord, is dat je ook een volmacht kan geven als je wilt stemmen. We vragen ons ook af in hoeverre dit... wij steunen de oproep van de commissaris van de Koning om inderdaad het mogelijk te maken voor mensen die op geen enkele andere manier kunnen stemmen dan met het openbaar vervoer, om dat te regelen. Verder vinden wij de noodzaak van staken, altijd zal het heel erg vervelend uitkomen voor mensen.

De voorzitter. Dank u wel, mevrouw Zuiker, en tot slot de heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos. Voorzitter, dank u wel. GroenLinks vindt dit een ontzettend opportunistische motie zo vlak voor de verkiezingen, want stel dat het openbaar vervoer niet zou staken voor komende woensdag, wat ook nog helemaal niet duidelijk is, dan nog zouden onze inwoners vrijwel niet met het OV naar de stembus kunnen komen. Dat is te danken aan de hoeveelheid stembureaus en dat deze veelal in kernen, buurten en dorpen te vinden zijn. Daardoor is die toegankelijkheid wel gewaarborgd, want inwoners lossen het met elkaar op. Helaas zijn ze hieraan gewend geraakt. Ik zei het al bij de vorige vaststelling van de dienstregeling: volgens GroenLinks is onze OV-basisvoorziening al door het ijs gezakt. Dit is mede te wijten aan de verregaande marktwerking in het OV. Onze dienstregeling en de arbeidsomstandigheden staan onder druk.

De voorzitter. De heer Blinde heeft een vraag voor de heer Bos.

De heer Blinde. Ja, voorzitter, ik schrik hier een beetje van, want volgens mij gaat ik nu GroenLinks voor de tweede keer in een week links inhalen. Wat hoor ik nou: mensen met een beperking, iedereen lost het zelf maar op en daar heb je de buurvrouw voor. Terwijl de woordvoerders van belangenverenigingen, bijvoorbeeld van Visio oogvereniging, die geeft nadrukkelijk aan dat die mensen, de groep waar hij voor opkomt, die hebben gewoon zeer ernstig last van die staking, in zoverre dat ze beperkt worden in de uitoefening van hun stemrecht. En u gaat daar keihard tegenin, u ontkent dat. Waarom doet u dat?

De voorzitter. De heer Bos.

De heer Bos. Voorzitter, er worden mij woorden in de mond gelegd, want ik zeg niet dat het probleem er niet is. Ik zeg dat ons OV al door het ijs gezakt is en dat die mogelijkheden er veelal al niet zijn. Uiteraard is er een groep die misschien het stembureau niet kan bereiken en we moeten er alles aan doen om dat op te lossen, zoals ik ook al zeg dat inwoners het vaak al zelf oplossen. Maar zo hoort het niet te zijn. Daarom vinden wij dat het OV in algemene zin versterkt moet worden. We vinden het ontzettend opportunistisch om dat nu een week voor de verkiezingen te zeggen, omdat de mensen dan naar de stembureaus kunnen komen. Terwijl normaal gesproken die andere 364 dagen in het jaar mensen ook al nergens kunnen komen omdat men het OV door het ijs heeft laten zakken. Dat slaat gewoon nergens op.

De voorzitter. De heer Blinde nog in tweede instantie.

De heer Bos. Ja, als ik de heer Bos zo samenvat, dan zegt hij: het OV is door het ijs gezakt en daardoor zijn mensen zelfredzaam geworden en dus hebben ze ook geen hulp meer nodig. Dus

helaas pindakaas, ze dealen er maar mee. Ik vind het een heel asociaal gezicht wat ik zie van GroenLinks.

De voorzitter. De heer Bos.

De heer Bos. Voorzitter, ik haal even mijn laatste alinea terug naar nu, want GroenLinks hoopt namelijk dat deze motie vanuit JA21 ook een draai gaat zetten in hun werkwijze en hun denkwijze, want wij hebben de afgelopen 4 jaar gezien dat de fractie van JA21 nooit ergens is voor gaan liggen, wanneer de dienstregeling weer eens aangepast werd, wanneer er weer haltes gingen verdwijnen. Wij vinden het als GroenLinks belangrijk dat inwoners zich altijd kunnen verplaatsen, niet alleen maar met verkiezingen, en daarom is het nu ontzettend opportunistisch om te doen. Wij vinden het heel erg belangrijk dat mensen hun grondrechten uit kunnen voeren, en dat moet ook echt opgelost worden. Maar dat staat niet in verhouding tot de hoe we normaal gesproken omgaan met het OV en JA21 ook omgaat met het OV.

De voorzitter. De heer Pragt heeft een vraag voor de heer Bos.

De heer Pragt. Ik ben een beetje verbaasd, want dit is een hele andere discussie. Maar zover ik mij even in mijn geheugen graaf, heeft GroenLinks ook altijd voor de begroting van het OV gestemd, voor de stukken van het OV. Nu komt u in een keer met een heel ander verhaal. Dus ik ben echt perplex. De discussie hoort hier ook niet, want het gaat om de bereikbaarheid en de mogelijkheid voor mensen om te kunnen gaan stemmen. Dus u haalt twee dingen door elkaar. Maar afzien daarvan: je hebt altijd voor gestemd, dan had je tegen moeten stemmen.

De voorzitter. De heer Bos.

De heer Bos. Ja, dank u wel. Volgens mij kunt u beter even terugluisteren naar het laatste debat wat we gevoerd hebben over de dienstregeling. Daar heb ik exact deze woorden ook benoemd. We zijn door het ijs gezakt en we moeten meer investeren in het OV, zodat mensen ook daadwerkelijk gebruik ervan kunnen maken. Ik zal mij voorbeeld nog even geven: ik woon in Koekangerveld, daar is een dorps huis, een stembureau, maar er komt geen bus in de buurt van Koekangerveld. Dus hoe gaan mensen dan met het OV naar een stembureau? Dit is één voorbeeld en ik hoorde mevrouw Dijkers net ook al aangegeven: het is een probleem, maar dat is niet zo substantieel als dat iedereen doet voorkomen. We moeten het oplossen, maar het stakingsrecht is ook een groot goed en we moeten dat OV sowieso versterken.

De voorzitter. De heer Blinde wil nog een vraag aan de heer Bos stellen.

De heer Blinde. Eén vraag inderdaad, want er wordt een beetje gejj-bakt van: die geven niet zoveel om het OV maar wij wel. Wat is de afgelopen 4 jaar qua OV het verschil in ons stemgedrag geweest? Ik heb het niet kunnen vinden. Kunt u één keer aangeven dat wij anders gestemd hebben dan GroenLinks als het om OV gaat?

De voorzitter. De heer Bos.

De heer Bos. Het stemgedrag is uiteindelijk niet zozeer van belang op korte termijn. Wij hebben daadwerkelijk een visie uitgezet dat we moeten versterken in het OV. U heeft altijd gezegd dat we minder inkomsten moesten genereren, dus we kunnen het ook niet uitgeven. We kiezen er

hier voor om € 90 miljoen in een N34-project misschien weg te zetten. Als het aan ons zou liggen, zouden we dat wegzetten in het versterken van het OV.

De voorzitter. Dank u wel, heer Bos. Ik kijk nog een keer de kring rond en ik geef de heer Blinde het laatste woord, hij is de indiener van de motie.

De heer Blinde. Dank u wel, voorzitter. Ik heb verder niks toe te voegen.

De voorzitter. Prima, dan gaan we nu stemmen. Wij gaan stemmen over de motie vreemd aan de orde van de dag over Geen stakingen in het openbaar vervoer op 15 maart 2023. Even kijken, wie mis ik nog? Mijnheer Bos?

De heer Bos. U onderbrak mij nog wel even in mijn in mijn betoog, want uiteindelijk zijn we wel voor deze motie. [gelach] Dat is leuk, een mooie verrassing aan het eind. Wij zijn voor deze motie omdat we vinden dat mensen wel naar het stembureau moeten kunnen komen, maar tegelijkertijd vinden we ook dat er gewoon veel meer investering moeten komen in het OV. Dat was onze kritische noot.

De voorzitter. Dit is wel een bijzondere uit-swinger weer. Een stemverklaring is dit. Daar labelen we hem dan maar onder. De motie is in stemming. Wie missen we nog? Voor deze motie hebben gestemd vijfendertig leden, daartegen vier, zodat deze motie is aanvaard.

L. Sluiting

De voorzitter. Dames en heren, leden van de Staten en alle mensen die met ons meekijken, leden van GS, dit was onze laatste reguliere vergadering van de afgelopen 4 jaar. Leden van GS ik wens u allen succes en ook veel plezier, laat ik dat nou ook eens zeggen, tijdens de campagne in de opmaat naar de verkiezingen van volgende week woensdag. Onze volgende vergadering vindt plaats op dinsdag 28 maart, wanneer we, ook hier in onze Statenzaal, afscheid gaan nemen van de vertrekkende Statenleden. En zoals u inmiddels waarschijnlijk wel zult weten, maar ik zeg het ook nog even voor de kijkers en de meeluisteraars, installeren we een dag later op woensdag 29 maart, de nieuw gekozen Statenleden. Ik dank u voor uw bijdrages en ik wens u wel thuis en ik sluit de vergadering. Dank u wel.